

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
FILOZOFICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

ANDREA ZÍKOVÁ

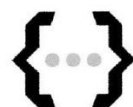
Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Národní identita české mladé generace

Bakalářská práce

Autor: Andrea Zíková
Studijní program: B6703 Sociologie
Studijní obor: Sociologie obecná a empirická
Vedoucí práce: PhDr. Joukl Miroslav, Ph.D.

Hradec Králové, 2015



Zadání bakalářské práce

Autor:	Andrea Zíková
Studium:	F12529
Studijní program:	B6703 Sociologie
Studijní obor:	Sociologie obecná a empirická
Název bakalářské práce:	Národní identita české mladé generace
Název bakalářské práce AJ:	National Identity Czech Younger Generation

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce je empirickým šetřením. Tematicky je zaměřena na národní identitu současné mladé generace, tj. současných mladých Čechů a Češek. Cílem práce je zjistit, jak vnímají mladí lidé svou českou národní identitu, s čím si ji zejména spojují a jak se projevuje v jejich životě. Předmětem zkoumání je také to, které další atributy identity u sebe mladí lidé vnímají a jaké místo zaujímá národní identita v celkovém pojetí vlastní identity. Zkoumaný soubor bude upřesněn v průběhu řešení výzkumného problému. Hlavní metodou bude kvalitativní metoda s využitím řízených a polostrukturovaných rozhovorů podle scénáře Specifikace zaměření práce bude případně vyjádřena v podtitulu názvu.

HOLÝ, L. 2010. Malý český člověk a skvělý český národ: národní identita a postkomunistická transformace společnosti. Praha: Sociologické nakladatelství. KOHAŤK, E. 2009. Domov a da?lava: kulturní? totoz?nost a obecne? lidstvi? v c?eske?m mys?leni?. Praha: Filosofia. KONFRŠT, J. 2010. Vlastenectví: povídání s Janem. Praha: Euroservice. LOULA, D. 2011 České studny, aneb, Hloubání o české identitě. Praha: Samuel. SAK, P. 2000. Proměny české mládeže. Praha: Petrklíč. SAK, P. a KOLESÁROVÁ, K. 2004. Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace. Praha: Svoboda Servis. TUČEK, MILAN a kol. 2003. Dynamika české společnosti a osudy lidí na přelomu tisíciletí. Praha: Sociologické nakladatelství. BRYMAN, ALAN. 2001. Social Research Methods. Oxford: Oxford University Press. CRESWELL, JOHN W. 2002. Research Design. Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. Sage Publ. Thousand Oaks, London, New Delhi. DISMAN, MIROSLAV. 2008. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: UK v Praze. HENDL, JAN. 2005. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál. SILVERMAN, DAVID. 2005. Ako robiť kvalitatívny výskum. Bratislava: Pegas. STRAUSS, ANSELM, JULIET CORBINOVÁ. 1999. Základy kvalitativního výzkumu: postupy techniky metody zakotvené teorie. Boskovice: Albert.

Garantující pracoviště:	Katedra sociologie, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D.
Oponent:	doc. Mgr. Ján Bunčák, CSc.
Datum zadání závěrečné práce:	22.12.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 5. května 2015

Andrea Zíková

Anotace

Zíková Andrea. 2015. *Národní identita české mladé generace*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové. 92 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce je empirickým šetřením. Tematicky je zaměřena na národní identitu současné mladé generace, tj. současných mladých Čechů a Češek. Cílem bakalářské práce je zjistit, jaká je konstrukce národní identity u zvoleného segmentu české mladé generace. Smyslem zkoumání je také zjištění, jak vnímají mladí lidé svou českou národní identitu, s čím si ji zejména spojují, jak se projevuje v jejich životě a jaké místo zaujímá národní identita v celkovém pojetí vlastní identity. Zkoumaným souborem mladé generace byli definováni čeští vysokoškolští studenti žijící v České republice. Předmětem zájmu je zejména problém, zda je národní identita a její reflexe odlišná u studentů, kteří absolvovali studijní zahraniční stáže Erasmus oproti jejich vrstevníkům, kteří tyto stáže neabsolvovali. Hlavní metodou je kvalitativní metoda s využitím řízených a polostrukturovaných rozhovorů podle scénáře.

Klíčová slova: patriotismus, národní identita, hrdost, kultura, generace

Annotation

Zíková Andrea. 2015. *National Identity Czech Younger Generation*. Hradec Králové: Faculty of Arts, Univerzity of Hradec Králové. 92 pp. Bachelor Degree Thesis.

The Bachelor's thesis is the empirical research. It is thematically focused on the national identity of contemporary young generation, it means current young Czechs. The main goal of the thesis is to discover, what is the construct of the national identity among the chosen segment of the czech young generation like.

The point of the research is also finding out how young people percieve their czech national identity, what do they connect it with, in which way is it expressed in their lives and which place does the national identity take in the global conception of their own identity.

As the researched population of the young generation the czech university students who live in the Czech republic were defined. The object of the interest was mainly the problem, if the czech national identity and its reflection among the students who attended foreign study programme Erasmus is different from the students, who didn't go through this programme.

The main research method is the qualitative method with application of the managed and semi-structured interview according to the screenplay.

Keywords: national identity, patriotism, pride, culture, generation

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce PhDr. Miroslavu Jouklovi Ph.D., který se ujal vedení práce, za připomínky k této práci, za cenné rady, ochotu a pomoc v průběhu tvorby této práce.

Obsah

ÚVOD.....	9
1. STAV DOSAVADNÍHO POZNÁNÍ	11
2. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA (VYMEZENÍ) POJMŮ SOUVISEJÍCÍ S NÁRODNÍ IDENTITOU	12
2.1. NÁROD.....	12
2.2. NACIONALISMUS	14
2.3. IDENTITA.....	16
2.4. PATRIOTISMUS, VLASTENECTVÍ	16
2.5. NÁRODNÍ IDENTITA	17
3. VÝZNAM HISTORIE PRO ČESKOU IDENTITU.....	19
3.1. RAKOUSKÉ OBDOBÍ	20
3.2. OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY	21
3.3. OBDOBÍ KOMUNISMU	21
4. NÁRODNÍ IDENTITA V SOUDOBÉ DOBĚ	21
4.1. MODERNÍ NÁRODNÍ STÁTY	22
4.2. EVROPSKÁ IDENTITA.....	23
5. NÁRODNÍ IDENTITA A ČESKÁ MLADÁ GENERACE.....	24
5.1. CHARAKTERISTIKA VYSOKOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ	24
5.2. VÝZKUMY ČESKÉ IDENTITY MLADÉ GENERACE	25
6. SHRUTÍ.....	26
7. METODOLOGIE.....	28
7.1. HARMONOGRAM PRACÍ (SBĚR A ZPRACOVÁNÍ DAT)	28
7.2. CÍL	28
7.3. CÍLOVÁ SKUPINA	29
7.4. POPSÁTNÍ METODY VÝBĚRU VZORKU	29
7.5. METODA	29
7.6. VÝZKUMNÉ OTÁZKY	30
7.7. POPIS MÍSTA (LOKALITY) VÝZKUMU.....	31
7.8. POPIS ROZHOVORŮ	32
7.9. PŘEHLED RESPONDENTŮ.....	32
8. VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	35
8.1. ZÁKLADNÍ NÁZORY RESPONDENTŮ	35
8.2. NÁZORY RESPONDENTŮ NA ZÁKLADNÍ POJMY	49

8.3	ANALÝZA VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	51
8.3.1	Výzkumná otázka č. 1	51
8.3.2	Výzkumná otázka č. 2	57
8.3.3	Výzkumná otázka č. 3	59
8.3.4	Výzkumná otázka č. 4	62
8.3.5	Výzkumná otázka č. 5	64
	ZÁVĚR.....	64
	LITERATURA	67
	PŘÍLOHY	1
1.	SCÉNÁŘ	1
2.	OKODOVANÉ ROZHOVORY.....	5

ÚVOD

Volba tématu „národní identita české mladé generace“ vzešla z mé iniciativy. Národní identita pomáhá člověku vložit svoji existenci do konkrétního místa, prostoru a společnosti vymezeného národním státem či multikulturalismem. Společenský vývoj národních států směřoval k progresivnímu otevření hranic. Tento průběh vyvolal otázky nad tím, zda slábne význam národních států a dochází ke ztrátě národních identit pro sebeurčení člověka. Otázkou také je, zda se národní identitě podaří prosadit ve velkém množství nových identit ve světě. Současní mladí lidé jsou tzv. novou generací, před kterou se otevírají nové možnosti, mezi nimi také jakou si utvoří identitu.

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jaká je konstrukce národní identity u zvoleného segmentu české mladé generace.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. V první části je provedena široká teoretická příprava, ve které vycházíme z dosavadních nalezených poznatků, mezi něž patří klíčové koncepty, konkrétně definice samotného pojmu „národní identita“. Rozebrány jsou další klíčové pojmy „národ“, „nacionalismus“, „identita“ a „patriotismus“. Tématem národní identity se sociologie zabývala také prostřednictvím tří empirických výzkumů realizovaných mezinárodním programem výzkumů International Social Survey Programme, které jsou v teoretické přípravě zmíněny. Tyto výzkumy „Národní identita I“, „Národní identita II“ a „Národní identita III“ přispěly k zjištění, že obyvatelé České republiky se řadí mezi méně hrdé národy. Můžeme se domnívat, že dospějeme k podobným či stejným výsledkům národní identity v této práci. Dále pojednáváme o samostatné české identitě v rámci historických období, kdy byla výrazně patrná. Zmíněna je také národní identita v soudobé době v rámci moderních národních států a v Evropě. V této části bakalářské práce vycházíme zejména z autorů Rosúlka, Cabady z knihy *Evropa národů, patriotů a integrace*, z Linharta, Petruska, Vodákové, Maříkové z *Velkého sociologického slovníku*, ze Saka, Sakové z knihy *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*, ze stěžejní *Politické sociologie* od Müllera a z publikací ze *Sociologického časopisu* od Vlachové a Řehákové.

V dnešní době mají mladí lidé, především studenti vysokých škol, na výběr mnoho zemí, kam můžou v rámci studia vyjet. Zkoumaným souborem mladé generace byli

definování čeští vysokoškolští studenti žijící v České republice. Zaměřila jsem se na absolventy zahraniční stáže Erasmus oproti vysokoškolským studentům, kteří tyto stáže neabsolvovali. Empirickým šetřením chci zjistit, jak v těchto situacích vnímají studenti domov a zda je národní identita a její reflexe odlišná. Z tohoto vycházíme ve druhé části bakalářské práce, čímž je analýza stanovených výzkumných otázek. Tato analýza by měla popsat národní identitu českých vysokoškolských studentů a identifikovat rozdíly mezi dvěma stanovenými skupinami. Výsledky by měly taktéž načrtnout směr, kterým se národní identita české mladé generace ubírá. Bakalářská práce je empirickým šetřením s hlavní kvalitativní metodou s využitím řízených a polostrukturovaných rozhovorů podle scénáře. Rozhovory nacházíme odpovědi na pět výzkumných otázek, již zní:

- V čem a jak vysokoškolští studenti vyjadřují svoji národní identitu, s čím si ji zejména spojují?
- Jaký význam připisují národní identitě v soudobém životě české společnosti?
- Jaký význam připisují mladí lidé národní identitě ve svém osobním životě?
- Angažují se mladí lidé do politiky, aktivně či pasivně a co o ní soudí?
- Je vědomí národní identity jiné u studentů, kteří absolvovali studijní pobyt v zahraničí?

Pro tuto část je stěžejní literaturou *Jak se vyrábí sociologická znalost* od autora Disnama a *Ako robíť kvalitatívny výskum* od autora Silvermana.

1. STAV DOSAVADNÍHO POZNÁNÍ

Nad tématem vývoje národní identity, která je utvářena již několik staletí, se zamýšlelo mnoho odborníků z různých vědních disciplín. Národní identita byla předmětem teoretických úvah, nad nimiž hloubali i filosofové, kteří některé úvahy konstruovali. Vedle odborných a teoretických úvah je důležité vycházet především z poznatků, které v dnešní době přináší sociologie, a z nichž zjistíme skutečnost.

Tématem národní identity se zabývají tři sociologické výzkumy, které jsou výsledkem empirického šetření založeného na výzkumu národní identity v roce 1995, 2003 a 2013. O tyto výzkumy se zasloužil mezinárodní program výzkumů realizovaný v rámci International Social Survey Programme, který se zaměřuje na sběr dat v mezinárodním srovnání či srovnání napříč časem, známý pod zkratkou ISSP¹. Česká republika se do tohoto programu zapojila v roce 1990 prostřednictvím Sociologického ústavu Akademie věd České republiky.

Výzkum Národní identita I se uskutečnil v roce 1995. Byl specializován především na národní identitu, patriotismus, nacionalismus, globalismus, migraci a další. Šetření probíhalo na celém území České republiky metodou víceetapového náhodného výběru pomocí standardizovaných rozhovorů u dotazovaných ve věku 16 – 75 let. Celkem se na výzkumu participovalo 1111 respondentů.

Výzkum Národní identita II byl realizován o osm let později, tedy v roce 2003. Pro empirické šetření byly použity metody předchozího výzkumu, na který se také navázalo. Národní identita II se zaměřila na komparaci v mezinárodní a časové perspektivě. Rozdílností byl věk a počet respondentů. Dotazovaných starších 18 let bylo 1276.

Výzkum Národní identita III byl odstartován v roce 2013. Přestože k oficiálnímu zveřejnění výsledků výzkumu ještě nedošlo, v tiskové zprávě autorky šetření Kláry Plecité lze dohledat výsledky všech zmíněných výzkumů².

¹ Více informací o výzkumech, které jsou zveřejněny na Sociologickém datovém archivu Nesstar, dostupné z: <http://nesstar.soc.cas.cz/webview/>.

² Tisková zpráva zobrazující výsledky výzkumu dostupná z: http://www.soc.cas.cz/sites/default/files/soubory/tz_-_ceska_narodni_hrdost_a_identita.pdf.

Lze předpokládat, že obdobné či dokonce stejné výsledky jako ve výzkumech ISSP budou dosaženy i z výzkumu národní identity, který je prováděn v rámci této bakalářské práce. Všechny výzkumy totiž poukázaly na fakt, že obyvatelé České republiky se řadí mezi méně hrdé národy Evropy. Češství a Čecha si respondenti definovali několika následujícími znaky: ovládnutí českého jazyka, české státní občanství a subjektivní pocit, že se jako Češi cítíme. Největší hrdost Češi pocítují v úspěších ve sportu, ve společné historii, kultuře a v úspěchu v oblasti vědy a techniky. V kultuře poukazují především na české umění a literaturu. Ačkoliv v posledním výzkumu hodnoty nabývaly na síle, výsledkem zkoumání je zjištění, že občanské národy v praxi neexistují a český národ k tomu bezpodmínečně přispívá.

2. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA (VYMEZENÍ) POJMŮ SOUVISEJÍCÍ S NÁRODNÍ IDENTITOU

S tématem národní identity a k jejímu zjištění se váže několik základní pojmů, jejichž charakteristika je vymezena v následujících podkapitolách. Pro šetření prováděné v rámci této bakalářské práce je zásadní zejména analýza pojmů národ, nacionalismus, identita, patriotismus, vlastenectví a národní identita.

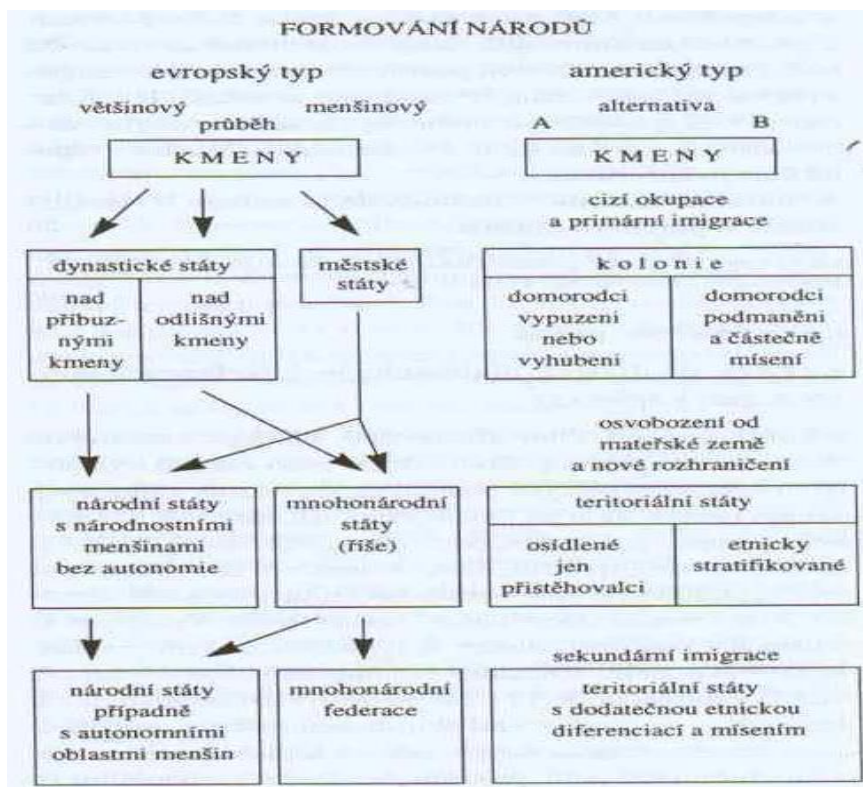
2.1.NÁROD

Pojem národ užíváme zcela samozřejmě, aniž bychom se mnohdy pozastavili nad jeho pravým významem. Existuje několik definicí pojetí národa a jeho pochopení, přestože jednoznačné vymezení toho pojmu chybí.

Velký sociologický slovník definuje národ jako kulturní a politické společenství, jež je utvářeno vlivem dějin a společného území. Národy se vymezují třemi aspekty: politickým, kde politická existence je dána vlastním státem, dále kulturním, kde jsou národy identifikovány společným spisovným jazykem a psychologickým, kdy jednotlivci mají příslušné vědomí k danému národu. Je to tzv. trojrozměrný pojem. Stejným způsobem definuje národ Mertes, německý autor zabývající se touto

problematikou. Udává faktory existence národa, kterými jsou společenská paměť, vzpomínky na společný úsek dějin, společné politické a společenské instituce a stejná umělecká tvorba (literatura, hudba, malířství...). Představuje však ještě další a podle něj nejdůležitější faktor, a to přání sdílet společnou budoucnost.

Obrázek č. 1 – Formování národů



Zdroj: Velký sociologický slovník

Obrázek č. 1 ukazuje dva typy odlišných způsobů formování národů. Jedná se o evropský typ a americký typ. Podle zjištění autorů Rosůlka a Cadaby, kteří se zabývali prvním typem, začal dojem národa v evropských státech nabývat na síle už v polovině 17. století. V této době docházelo ke sjednocení národa v Německu, Itálii a Francii. Národní uvědomění a vlastenectví se probudilo i u Čechů, avšak až o dvě století později. Počátkem 19. století se objevily první vlastenecké projevy, začalo i psaní v českém jazyce, o které se zasloužila řada myslitelů, filozofů, spisovatelů a dalších významných osobností. V Anglii a Španělsku tento dojem národa cítili již dříve, ačkoli

se pár století neprojevoval. Velký zvrát pro všechna evropská společenství nastal v době Francouzské revoluce roku 1848, kdy obyvatelé Francie vstoupili do ulic s hesly rovnost, svornost, bratrství a bojovali za svou vlast. Toto byl zřejmě nejsilnější rozmach národního uvědomění do té doby.

Existující definice národa se v časové linii postupně měnily. Před francouzskou revolucí tento pojem znamenal „souhrn obyvatel provincie, země či království“ [Rosůlek, Cabada 2002: 25], zatímco po revoluci byl národ pojat jako „celek osob, které mají stejný etnický původ, hovoří stejným jazykem a disponují společnou tradicí“. [Rosůlek, Cabada 2002: 25]

Přemysl Rosůlek a Ladislav Cabada ve své knize *Evropa národů, patriotů a integrace* odkazují především na Ernesta Renana. Tento francouzský filosof a historik v dnešní moderní společnosti formuloval pojetí národa spojením několika znaků jako rasa, náboženství, území, jazyk, shodné zájmy a duchovní potenciál. Mínil tím, že národ tvoří obyvatelé určitého teritoria, se stejným jazykem, náboženstvím a s minulostí, která pro všechny příslušníky daného národa měla určitý význam. Čerpají ze stejných vzpomínek a mají určitou vůli spolu vycházet a žít, jak v přítomnosti, tak v budoucnosti.

Rosůlek a Cabada v již zmíněné knize uvádí, že se však Renanův názor neshoduje s názorem amerického politologa Benedicta Andersona, který se domnívá, že většina členů národa se nikdy nepoznají, nesetkají, ani o sobě nemusí nevědět a nikdy slyšet. V národním spojení je udržuje pouze představa o určitém společenství a pocitu vědomí o ostatních.

Nejvýstižněji však popsal vývoj národa v moderní společnosti Arnošt Gellner, jenž za nejdůležitější znak národa považoval sdílení stejné kultury, kterou lidé budou chránit, rozšiřovat a prosazovat pouze ji a ne jinou. Právě s touto společností spojuje Gellner fenomén nacionalismu.

2.2. NACIONALISMUS

V sociologickém slovníku je pojem nacionalismus definován jako „intenzivní národní uvědomění, které se vyhraňuje v protikladu k příslušníkům jiných národů“. [Linhart, Petrušek, Vodáková, Maříková 1996: 664] S touto definicí souhlasí i Stefan

Zeletin, který nacionalismus charakterizoval jako vlastní národ, který „je postaven na první místo, před všechny ostatní národy... Při pohledu na současný stav národa si nacionalista všímá především utrpení původní etnické složky...“. [Patapievici 2009]

Vědomí nacionalismu vzniká a zesiluje právě tam, kde jeden národ žije v závislosti na jiném nebo zde existuje určité omezování. V tomto případě dochází k výraznému odlišování od ostatních nejen v lidském chování, ale také ve stylu života. Nacionalismus může také sílit při náhlé změně ve složení obyvatelstva, při masovém přistěhovalectví, „zkaženosti“ cizinců, nebo modifikací různé úrovně vzdělání, jazyka, ekonomické prosperity, kultury či tradic.

V dnešní době nacionalismus vnímáme spíše v negativním významu. Rosùlek a Cabada se také zaměřili na moderní nacionalismus, který se v Evropě začal projevovat na začátku 19. století během velké francouzské revoluce. Ve své publikaci poukazují na Arnošta Gellnera, podle nějž se rozeznávají dva druhy nacionalismu. Prvním je nacionalismus západní, který se opírá o občanské hodnoty liberálně-demokratického státu. Druhý je nacionalismus východní, který je založen protidemokraticky a státnost utváří etnickým původem a jazykem. Gellner dále rozlišuje národovectví podle geograficko-časových pásem, které zahrnují evropsko-atlantické pobřeží, východnější, roztržštěnou zónu a středo-východoevropskou oblast. Do prvního pásma zařazuje silně dynastické státy, které se již od středověku ztotožňují s vládnoucí dynastií, kulturou a státem. Do druhého pásma začlenil zejména Itálii a Německo, o nichž uvádí, že zde neexistovala žádná vazba s dynastií, ale byla nezbytná politická pevnost. Třetí pásmo vyložil jako problémové, a to kvůli směsici různých kultur a identit, které se spolu nemusí korelovat. Výsledek je poté zuřivý nacionalismus.

Gellner popsal pět etap nacionalismu, které se vystřídaly v průběhu dvou století. První etapu přiřadil k období Vídeňského kongresu, kdy nacionalismus nebyl ještě plně rozvinutý, ale jisté předpoklady se zde přesto nacházely. Kolem roku 1918 nastala druhá etapa tzv. období iredentismu. Národovectví se projevilo v ideologiích nebo kulturní oblasti, a to zcela přirozeně a samozřejmě. Nestalo se tak ovšem v celé Evropě. Východní Evropa byla stále ještě ovlivňována náboženstvím a dynastiemi. Třetí období spatřoval Gellner v období Wilsonova prezidentského úřadu a čtvrté období ve čtyřicátých letech dvacátého století v době války pod názvem Nacht und Nebel (noc a

mlha). Poslední pátá etapa přinesla snížení etnické nenávisti kvůli poměrnému hospodářskému zlepšení a sblížením kultury průmyslu.

„Ať už mezi lidmi existují jakékoli principy autority, jejich legitimita závisí na tom, že členové dané skupiny patří ke stejné kultuře (neboli jazykem nacionalistů řečeno, ke stejnému národu). Ve své extrémní podobě se kulturní podobnost stává nezbytnou i postačující podmínkou legitimního členství: pouze členové dané kultury smějí vstoupit do příslušné politické jednotky a musí tak učinit všichni. Úsilí extrémních nacionalistů je zmařeno, jestliže jejich národní stát nedokáže sdružit všechny členy národa a jestliže tento stát uvnitř svých hranic připouští přítomnost výraznějšího počtu nečlenů, zejména pak takových, kteří v dané společnosti zastávají významné postavení.“ [Gellner 2003: 17]

Co se týče českých autorů zabývajících se problematikou národa a nacionalismu, definuje nacionalismus nejjednodušeji český historik Miroslav Hroch, který se zabývá dějinami národních hnutí v Evropě. Hroch chápe nacionalismus jako „postoj, který nadřazuje vlastní národ, jeho vlastnosti a zájmy nad zájmy všech ostatních“. [Rosůlek, Cabada 2002: 33]

2.3. IDENTITA

Pojem identita je ve velkém sociologickém slovníku interpretován jako totožnost či úplná shoda s něčím. Definuje především sebeuvědomění člověka. Otázky bytí, role a postavení identity v životě člověka jsou ústředními tématy mnohých vědních oborů, mezi které patří například psychologie osobnosti, vývojová psychologie a v neposlední řadě pochopitelně i sociologie. Sociologicky je pak tento pojem chápán podle shakespearovské teze člověka jako herce - do jaké míry je člověk autentický ve svých rolích.

2.4. PATRIOTISMUS, VLASTENECTVÍ

Slovo patriotismus pochází z řeckého patriotes, což znamená rodák, krajan. V češtině užíváme k patriotismu synonymum vlastenectví, ačkoli patriota chápeme v užším významu. Specifikujeme ho jako zarputilého a extrémního vlastence.

Sociologický slovník vysvětluje i pojem lokální patriotismus, který je mnohem staršího data než moderní nacionalismus³. V antické době společně tvořily součást pocitu kulturní identity. Vlastenectví pro jedince znamená pocit sounáležitosti do určité pospolistosti. Je spojen s vědomím svobody, práva a určitou hrdostí za svoji zemi. Francouzský filosof Voltaire chápal slovo vlast jako určitou pospolistost zájmů sdílenou s lidmi žijícími na jednom území, kteří jsou svobodnými občany. Patriot neboli vlastenec uznává pouze svůj národ, který je pro něj vlastní a žije pouze pro něj. Vlastenectví vychází ze silného národního uvědomění. Gesine Schwanová, německá politoložka a politička, pak ve 20. století přichází s další definicí patriotismu, který je kombinací pocitu sounáležitosti s určitou zemí, vjem vůči nějaké oblasti či regionu. Patriotismu připisuje i zodpovědnost k dané územní oblasti, a náklonosti vůči zemi a její kultuře. Jako důležité kritérium zmiňuje také osobní nezávislost ke své zemi, tedy sebekritiku. [Schwan 2006]

Další vymezení vlastenectví stanovil Michael Mertes, který jím nazývá „postoj spojující v sobě lásku k vlasti s láskou ke svobodě a ostatním univerzálně platným lidským hodnotám... vlastenec je občanem oddaným své zemi, ale právě tak je i oddaným obyvatelem celé zeměkoule, světoobčanem, kosmopolitou.“ [Mertes 1995: 21]

2.5. NÁRODNÍ IDENTITA

Naše národní identita definuje, kdo a kým jsme. Na toto tvrzení poukazuje například Ladislav Holý a dále ve své publikaci formuluje definici tohoto pojmu. Národní identita je podle jeho názoru tvořena jako opozice proti ostatním národům, které chápeme jako „ty druhé“. Příkladem může být konfrontace české identity se slovenskou. Vznik české národní identity a její vývoj byl zdoluhavý proces. Česko bývalo mnohonárodním státem a Češi konstruovali svoji identitu již v době Rakouska-Uherska, kdy zdejší složení národů bylo jedním z nejpestřejších v Evropě. Rakousko-Uhersko zahrnovala směsici národnostních, náboženských a etnických menšin. Lidé pocítovali určitou stratifikaci společnosti a její dělení do skupin definovaných podle

³ Michael Mertes doplňuje tento fakt, že patriostimus (vlastenectví) je historicky starší než nacionalismus, stejně jako vznik idey demokracie v Athénách a republiky v Římě. [Mertes 1995]

jazyka nebo etnicity národů, jako „židé“, „Češi“, „Němci“. Někteří pokládali národní sounáležitost za důležitou, jiní nepřikládali sebeidentifikaci naopak žádný význam. Státní orgány však vyžadovali národní uvědomění při sčítání lidu a pravděpodobně i kvůli tomu si obyvatelé začali uvědomovat svoji národní identitu, jelikož každý se musel k nějaké jedné hodnotě přihlásit. Česká identita byla ohrožována zejména německou menšinou, proti které se necítili početně dostatečně silní. Z toho důvodů také došlo ke sloučení národu českého a slovenského. Pro oba národy znamenalo sloučení velká pozitiva. Posílily se obě národní identity, které byly do té doby velmi ohrožené. Po nějaké době začínalo narůstat vědomí nacionalismu, jenž byl vyvolán tím, že Češi vnímali Slováky jako hlavní „ty druhé“ a naopak, lišili se od sebe. Jejich diference byla nepřehlédnutelná, a proto později v roce 1993 došlo k rozdělení národů a vznikly dva rovnocenné a samostatné státní útvary. [Soukupová, Nosková, Bednařík 2013]

Jiný pohled na problematiku národní identity podává v článku *Národ, národní identita a národní hrdost v Evropě* Klára Vlachová a Blanka Řeháková. Obě autorky národní identitu v moderní společnosti popisují ve třech rovinách, a to v rovině individuální, politicko-systémová a ideologické. Individuální rovinu definuje jako „zvláštní formu skupinové identity, díky níž se lidé bez ohledu na fyzický kontakt mezi sebou cítí být vzájemně svázáni“. [Vlachová, Řeháková 2003: 490] Svázání se mohou cítit kvůli používání stejného jazyka, reakcím na stejné národní, politické či ekonomické otázky, uznáváním stejné zvyky a tradice aj. Rovina politicko-systémová pak vychází ze soustředění jednoho národa ve státě, tudíž v současné době převládají národní státy. Ideologická rovina je formována sepětím národa, národní identity s nacionalismem, kdy národ si vládne sám. Autorky se odkazují na Hallera a Careyho, kteří rozlišili prvky národní identity. Mezi tyto prvky lze zařadit například obraz národa, tvořen kulturního společenství, které má stejnou kulturu a zvyky se státním národem založeným na politických hodnotách. Dalšími prvky jsou vazby ke své zemi, kraji, sídlu či dalším geografickým entitám, národní hrdost a stud a aktivní jednání ve prospěch národa, tedy ochota bojovat za svou zem. Důležitá je i láska k národu čili patriotismus, jenž je vnímám pozitivně. Láska k národu s ohraničením jiných národů neboli nacionalismus je však naopak chápán v negativním smyslu.

Všechny tyto pojmy národ, nacionalismus, identita, národní identita a patriotismus nás vedou k další úvaze o tom, že spojují a utvářejí uvědomění společného jazyka, území a pospolitost s ostatními obyvateli. Hlavní spojitostí těchto pojmů jsou také

společné významné události jako světové války, rozpad a vznik republiky, revoluce, stejná kultura či zvyky a tradice.

Mnohé významné události lze bez pochyby pokládat za podstatnou součást utváření národní identity a jejího uvědomění si, a z toho důvodu budou v této bakalářské práci ještě zmíněny.

3. VÝZNAM HISTORIE PRO ČESKOU IDENTITU

Pouhý letmý pohled do naší minulosti jasně ukazuje, že česká národní identita zažila nejen velký rozkvet, ale také úpadek. Historie českého národa je nezbytná pro utváření české národní identity. Češi si svoji národní identitu uvědomovali hlavně v důležitých meznících historie. Jak uvádí Sak a Saková „Specifikem českého národa je vlažný postoj k vlastnímu národu v klidných obdobích a naopak vypjaté vlastenecké postoje v extrémních situacích.“ [Sak, Saková 2004: 40]

Přelomovým obdobím pro Čechy se stalo národní obrození, dále odtržení od Německé říše a v neposlední řadě také vytvoření Československé republiky. Při těchto událostech byla národní identita v rozkvětu. Poté ovšem přišel úpadek, válečné období a po náznavu uvolnění v šedesátých letech se znovu vyšvihla. Obyvatelé znovu pocítili hrdost a pochopili, co to znamená být Čech. Tuto změnu citění však nelze vztahovat na všechny obyvatele. Část obyvatelstva si ještě nebyla schopna uvědomit, že za svou vlast se má bojovat. Pasivní přístup veřejnosti pokusili zvrátit mladí lidé Palach, Plocek a Zajíc [Kohák 2009].

Jan Palach byl student, který se upálil na protest proti umlčení hlasu svobody a nezávislosti a netečnému postoji po okupaci. I Evžen Plocek, povoláním dělník, a student Jan Zajíc, se stejně jako Jan Palach rozhodli pro demonstrativní čin. Jejich činy nestačili, ale někteří hrdí obyvatele jejich památku uctívají dodnes. Tak proč dnes jsme jako lidé bez duše? Ačkoli si připomínáme naše největší myslitele, filozofy, spisovatele, vlastence, mezi které patří například T. G. Masaryk, Alois Jirásek, Karel Čapek, Jan Hus, Jan Amos Komenský aj., nejsme schopni je mnohdy náležitě ocenit a přehlédneme úsilí a všechny okolnosti, které za všemi jejich počiny stály. Zmíněné osobnosti tvořili naši kulturu a národní hrdost, avšak společnost na ně pozvolna zapomíná.

Tato skutečnost nás přivádí k další úvaze o národní identitě. Je patrné, že význam a pocit národní identity bývá ovlivněn různými faktory, ale je otázkou do jaké míry a při jakých příležitostech. Naše národní identita a uvědomění je velice nestálé. Prochází obdobími růstu i úpadku. Dnes se nacházíme v době otevřených hranic, chod společnosti závisí na ekonomizaci a modernizaci a národní identitu nedáváme najevo. Je na místě se ptát, zda tu vůbec je, jestli nevymizela.

V jednotlivých podkapitolách se bakalářská práce rozsáhleji zaměří na historická období, ve kterých vznikala uvědomění si své národní identity.

3.1. RAKOUSKÉ OBDOBÍ

Doba vlády habsburské monarchie v letech 1848-1918, byla prvním emancipačním obdobím občanské společnosti v českých zemích. Česká společnost se nedostatečně identifikovala s německojazyčným státem i s jeho politickým systémem. Češi začali vnímat svoji společnost bez vlastního státu. Pocit rozpolcenosti stále narůstal. Vyjádřeno slovy Kořalky: „Na jedné straně odmítání státu a jeho zásahů a na druhé straně snahu pěstovat státotvorné cítění.“ [Kořalka citován in Müller 2008: 180]

Projevoval se patrný etnický rozdíl mezi „insidery a outsidersy“ tedy mezi „My a Oni“. [Eriksen 2012] Češi pociťovali touhu po uznání a národní jednotě, ale současně měli i pocit ohrožení z habsburské monarchie. Celou situaci vnímali jako život ve stínu německého živlu. Výsledkem tohoto cítění byl vzájemně propojený a soudržný celek české společnosti [Müller 2008], která se chtěla odtrhnout a zaměřit se na vlastní politický systém, který bude pod jejich kontrolou. Těmito způsoby vytlačovaly svůj pocit ohrožení od druhé společnosti v jednom státě.

Velkým významem pro český vzestup bylo zrovnoprávnění češtiny s němčinou, což nakonec vyústilo až k rozdělení pražské univerzity na českou a německou část. [Havelka 2010]

3.2. OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY

Po rozpadnutí habsburské monarchie došlo k samostatnému Československému státu roku 1918. Čeští a Slovenští obyvatelé nebyly spokojeni, jelikož na jejich území, převládala menšina pohraničních Němců, kteří byli v oblasti Sudet, avšak tato teoretická menšina byla početnější než Slovenská část společnosti. Teorie vládnutí, které v této době zaznívaly, hlásaly, že smyslem češství je boj proti německému, a proto český Němci stát pouze obývali, ale nemohli se podílet na jeho budování a utváření. [Müller 2008] V té době byla česká společnost velmi nacionalistická.

3.3. OBDOBÍ KOMUNISMU

Poválečné období přišlo se sdružováním obyvatel do různých spolků, přičemž téměř každý občan byl členem i několika organizací. V dlouhých padesáti letech totalitních režimů se projevovala zřejmá nechuť občanů se organizovat a aktivně angažovat. Jednalo se totiž o připomínku rakouského období a pravý opak jejich tužeb vzhlížejících k svobodnému vývoji a žádným omezením osobní svobody. Tyto stereotypy jsou chápány jako něco cizího, vnuceného či nepřátelského. Z tohoto důvodu se většina obyvatel obracela k rodinnému prostředí, kde měli soukromí, ochranu, kultivaci národních, náboženských nebo jiných symbolů a tradic. [Müller 2008]

Vyostřený vlastenecký přístup se opět u Čechů projevil v listopadu 1989, kdy vešli do ulic bojovat o svoji zemi a společnost. Původně vlažný přístup se opět transformoval v krajní, extrémní situaci.

4. NÁRODNÍ IDENTITA V SOUDOBE DOBĚ

Mertes v této skutečnosti vychází ze své teorie o patriotismu, které je slučitelný s demokracií, jelikož by stabilní demokracie bez trochy vlastenectví nemohla existovat. Odhodlaný občan, který brání demokracii proti nepřítelům, je proměněn z běžného měšťáka právě díky vlastenectví. Pocit národní sounáležitosti nemusí být nutně projevován pouze ke svému státu. Daleko častěji je tento pocit zaměřen vůči celému světu, ke kosmopolitismu.

Kosmopolitou se v dnešní době stáváme pomocí moderních technologií, jež nám přinášejí širší rozhled. Nesoustředíme se pouze na dění v našem státě, ale jsme zahrnuti velkým množstvím informací týkajících se různých koutů světa. Ať už to jsou zprávy, internet, či otevřené hranice a možnost cestování, zvyšuje se význam globalizace a mobilizace. Klasická forma národních států s přechodem Evropského společenství k politické unii však zaniká.

4.1. MODERNÍ NÁRODNÍ STÁTY

Moderní národní státy se zrodily z Francouzské revoluce a vytvářely sociální a ekonomické funkce pro správu podřízenou státem a zaručovaly dimenzi individuálního a kolektivního jednání. Daly také základ etnické a kulturní homogenitě. [Habermas 2004]

Proces globalizace ovlivnil evropské národní státy a také identitu jejich obyvatel. Daniel Bell už dříve stanovil slavnou tezi „národní stát je příliš malý pro řešení velkých problémů a příliš velký pro řešení malých problémů“. [Müller 2008: 165] Národ není vytvořen přirozenou či přírodní cestou, a proto není etnicky homogenní komunitou. Výjimkou tvoří pouze Spojené státy, kde se etnické skupiny se mísí a splývají se skupinami jinými. Přitom patřit do určitého národu je tzv. „lidský úděl“. Tato povinnost však nevytváří naši identitu. Ta je bez pochyby tvořena místní společností, bydlištěm, rodinou atd. [Mertes 1995] Pro národní identitu bývaly podstatné právě národní státy, ve kterých řád a právo byly hlavními zdroji hlavně historické paměti. S příchodem moderních národů a procesů globalizace a modernizace, tak nečelíme určitým rizikům a problémům vázaných k jednomu místu. Dnes se v národních státech setkáváme hlavně s otázkami míru, války, domácí a zahraniční politiky a především vědomí hranic a hranice jako takové byly zpochybněny. „Moderní národní stát můžeme definovat jako teritoriální, právní a daňový stát.“ [Müller 2008: 166] Moderní národní státy v Evropě začaly spolupracovat s nadnárodní organizací NATO, sloučily se ve společenství Evropské unie a započaly cestu evropské integrace. Americký historik Benedict Anderson upozorňuje na změnu identity, ke které došlo v průběhu modernizace. Identita se vyvinula do skupinové (kolektivní) identity příslušníků daného společenství prostřednictvím vědomí společných znaků. Přestože jsou příslušníci daného

společenství propojeni, neznají se. Jak uvádí i Gellner, v důsledku modernizace je i dnešní národní identita ovlivněna nárůstem sociální mobility. [Müller 2008]

4.2. EVROPSKÁ IDENTITA

Autor Karel Müller ve své *Politické sociologii* radí národním státům v Evropě, jak zdolat rizika globalizace. Evropané by především měly efektivněji hájit své hodnoty a zájmy. Společně sjednocená Evropa bude zvládat tato rizika snadněji než jednotlivé národní státy. Domnívá se, že sjednocené evropské státy mohou konkurovat velmocím jako Rusko, Čína či Indie.

Tilman Mayer je toho názoru, že sjednocení národů a europeizace je lepší než putovat po cestě sám a být osamělý. Evropská unie je spojením evropských národů hlavně z politického a mírového hlediska. Její hodnoty a zájmy by neměly být zaměňovány se státem, kterým rozhodně není. „Požadavek zformovat z Evropy jeden stát je jednoznačně v rozporu s možnými konfederativními strukturami, které mohou být legitimovány pouze na národně státní úrovni.“ [Tilman Mayer 2007: 73] Evropské státy, které se stále více k sobě stahují a uzavírají, nejsou ve velké míře reálné. Nezbytná je větší volnost pro jednotlivé národní státy a jejich samostatná odpovědnost. Mayer poukazuje na základní souvislosti mezi národem, patriotismem a demokracií. V ideálním případě by mělo docházet k sebeurčení národů, vzájemné solidaritě, ale také k vzájemné závislosti evropských národů. Také Gesine Schwanová se přiklání k vzájemné solidaritě, přičemž tvrdí, že soužití několika kultur může být rozmanité. Případné konflikty, které bez pochyby vzniknout, jsou nedílnou součástí celého procesu. Vyžadují jasné řešení a snahu dospět ke kompromisu. V tomto případě může vzniknout patriotismus, který je citově orientován i na přeshraniční a evropskou budoucnost. Zmiňovaná autorka často cituje z Kantovy Kritiky soudnosti, která mluví o příčinách ke zrodu pro společenství. Schwanová říká, že pokud bude mít společenství tyto Kantova pravidla na paměti, ocitneme se ve středu evropského patriotismu. Tři Kantovy maximy, které je třeba dodržovat, zní: „Myslet samostatně, vytvářet si sám úsudek. Za druhé – myslet vždy sourodě. Neodporovat tedy sám sobě. ... Myslet vždy tak, jako by člověk byl na místě jiného.“ [Schwan 2006: 29]

5. NÁRODNÍ IDENTITA A ČESKÁ MLADÁ GENERACE

Zkoumaným souborem mladé generace byli definováni čeští vysokoškolští studenti žijící v České republice. V podkapitolách této práce je uvedena jejich stručná charakteristika a výzkumy, týkající se zkoumané problematiky. Právě nynější mladá generace disponuje možností volby při formování své národní identity. Dnes, když žijeme v době Evropské unie, společenství NATO a mezinárodních spojení, mladí lidé tolik nemají potřebu přemýšlet nad tím, kým skutečně jsou. Národy a kultury se vzájemně prolínají, mohou vznikat nové, nebo se spojují. Velkým pozitivem moderní doby je především množství alternativ. Na základě svobodné vůle si jedinec může vybrat, kam bude patřit. Může být tzv. multikulturní.

Carles Feixa a Pam Nilan v této souvislosti podotýkají, že velká část mladé generace je v dnešní době připoutána k menším či větším územním částem jejich státu, ale na druhou stranu překračují svůj stát a identifikují se také s jinými rozsáhlejšími prostory. Společnost, možná i nevědomě, pobízí mladé lidi k tomu, aby právě hranice státu překračovali. Mezi aspekty, které se na tomto jevu podílely, lze uvést například velkou otevřenost států, nárůstu mobility či mezinárodní komunikace a spolupráce.⁴ [Nilan, Feixa 2006: 1-13]

5.1. CHARAKTERISTIKA VYSOKOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ

Autor Macek uvádí, že se u vysokoškolských studentů kolem 23 roku stále dotváří jejich osobnostní rysy a pohybují se na jakémsi rozhraní mezi dospíváním a dospělostí. Autorka Vágnerová ještě dodává, že se u nich objevují některé vlastnosti typické pro dospělost jako zodpovědnost, samostatnost, či nezávislost na rodičích. Mladí lidé se v této životní etapě snaží připravit na různé role týkající se profesní kariéry, partnerského života či zamýšlení co dále se svým životem podniknout.

Z provedeného pozorování lze typické vysokoškolské studenty rozdělit do dvou skupin. „Aktivní studenti“ je vhodné označit pro první skupinu. Sem patří ambiciózní mladí lidé, kteří chtějí něčeho dosáhnout, jsou aktivní ve studiu, zapojují se do různých organizačních záležitostí a velmi často mají jistý cíl, za nímž neustále směřují. Pro

⁴ Vlastní překlad

druhou skupinu se nabízí označení „pasivní studenti“, kteří se studiem příliš nezaobírají. Nezapojují se do různých organizačních věcí, jsou spíše pasivní ke studiu, mohou plnit pouze zadané úkoly. Nicméně generalizovat tuto skupinu na jakýsi negativní typ je přehnané. Může zaštiťovat i dobré studenty.

Zkoumaný vzorek se orientuje na výše popsaný segment studentů, a to z obou druhů typologií.

5.2. VÝZKUMY ČESKÉ IDENTITY MLADÉ GENERACE

V souvislosti s reflexí významu českých dějin pro mládež byly provedeny mnohé empirické výzkumy. Jeden z nich byl uskutečněn v letech 2000-2001. Hlavní výzkumná otázka zněla následovně: „Které období či událost v české historii považujete za nejvýznamnější?“. Mladí ve věkové kategorii 15-30 let nejčastěji odpověděli, že za nejvýznamnější událost české historie považují sametovou revoluci v listopadu 1989. Na žebříčku mezníků se často objevoval i vznik českého státu roku 1918, doba Karla IV, husitství, první republika, vznik českého státu roku 1993, obnovení českého státu roku 1945, období Přemyslovců, Velkomoravská říše, Pražské jaro 1968, národní obrození či únorové události roku 1948. Oproti tomu nejmenší význam byl spatřován v příchodu Cyrila a Metoděje.

Další výzkumná otázka se týkala povědomí o důležitých osobnostech českých dějin. Ve výzkumu se ovšem zjistilo, že mladí si váží pouze malého počtu historických osobností. Nejvýznamnějšími osobnostmi pro polovinu mladých je Karel IV. a T. G. Masaryk. Mezi uváděnými byl i Václav Havel, Jan Hus, J. A. Komenský, Přemyslovci, jiní panovníci než Přemyslovci, Jan Žižka, Václav Klaus, Jiří z Poděbrad. Minimální míru úcty pak projevila mladá generace k osobnostem zainteresovaným v době komunistického režimu v letech 1948-89. [Sak, Saková 2004:40-42]

Následující výzkum v roce 2001 vyjádřil celkový postoj mladých lidí k vlastenectví a smyslu národa. Šetření ukázalo, že mladí lidé odmítají fakt, že české vlastenectví je překonané a že národ v Evropě ztrácí význam. Nejvyhraněnějším názorem, který se objevil, je pochopení národa jako entity s jedinečnou hodnotou, kterou je potřeba chránit a rozvíjet. Objevuje se i potřeba hledání pracovního uplatnění bez ohledu na

hranice státu a připisují důležitosti národní kultuře. Mladá generace dále pociťuje velkou hrdost v souvislosti se sportem, historií a kulturou. [Sak, Saková 2004:46-50]

6. SHRNU TÍ

Tématem národní identity v České republice se zabývaly tři hlavní empirické výzkumy ISSP, ze kterých byla zjištěna skutečnost, že Češi se řadí mezi méně hrdé národy. Češství si definují znalostí českého jazyka, společného území a subjektivním pocitem bytí. Cílem následujícího šetření je potvrzení hypotézy, že stejné znaky se vyskytují u mladé generace. Vzorek mladé generace tvoří vysokoškolští studenti žijící na území České republiky. Vybraná populace mladých pomůže prozkoumat jejich národní identitu.

Toto téma se spojuje hlavně s pojmy národ, nacionalismus, identita a patriotismus čili vlastenectví. Pojem národ prošel dlouhým vývoje, avšak nejvýznamnější událostí byla Velká francouzská revoluce, kdy tento pojem dostal i reálnou podobu, při velkém národním uvědomění. Nacionalismus je v dnešní době chápán spíše negativně, oproti vlastenectví, které je spojeno s vědomím svobody, práva a určitou hrdostí za svoji zemi. Nacionalismus také dává na první místo svoji zemi. Je to však intenzivní národní uvědomění, které se vyhraňuje, někdy i v negativním smyslu, v protikladu k obyvatelům jiných národů. Identita je úplná shoda s něčím a udává nám, jak dobří jsme ve svých rolích. Z tohoto pojmu vznikla národní identita, která označuje, kdo a kým jsme ve smyslu své země, či světa. Národní identita prošla v průběhu staletí několika změnami. Jak pravil Petr Sak, v klidných obdobích je specifíkem českého národa vlažný postoj k vlastnímu národu. Ve vypjatých extrémních situacích je to naopak vlastenecký postoj. Toto tvrzení si můžeme ověřit v retrospekci do minulosti. Již bylo zmíněno Rakouské období, kdy vládla habsburská monarchie. Do té doby, se národní identita a češství výrazně neprojevovaly. V té době se české obyvatelstvo ohrazovalo proti upadajícímu jazyku. Německý jazyk se stal oficiálním jazykem. Češi požadovali svůj vlastní stát a národní jednotu, čehož také po rozpadnutí Rakousko-Uherska dosáhly. Ovšem společně se Slovenskými občany, takže vznikl Československý stát. Po té česká národní identita opět pozvolna ustupovala. Velké vyvrcholení, pochopení svého národu a velký vlastenecký postoj nastal v listopadu 1989 při Sametové revoluci.

Bakalářská práce se zaměřuje na projevy národní identity v soudobé společnosti. Nicméně pocit sounáležitosti nemusí být vztahován pouze ke svému státu, ale k celému světu, ke kosmopolitismu, což je dnes právě častější jev. Moderní technologie nám i nevědomě podsouvají informace a názory z celého světa a národní státy se stávají více etnickými. Modernizace států umožnila globalizaci, a ta ovlivňuje celý svět, nejen myšlení, ale i názory obyvatel.

Dochází ke ztrátě národní identity či stále existuje? A v jaké podobě? Tyto otázky se prolínají celou bakalářskou prací a cílem následujícího empirického šetření bude tyto otázky zodpovědět. Výzkum ujasní, k jakým vlastním poznatkům by bylo vhodné dospět, aby bakalářská práce přinesla něco nového. Existuje však také možnost, že se objeví i skutečnost, které umožní komparaci s dosavadním poznáním.

7. METODOLOGIE

V předešlé přípravě a poznání byla zmíněna národní identita jako upadající v klidných obdobích české společnosti a naopak značnější v extrémních a vypjatých obdobích. Z toho, co bylo zmíněno, a z toho, co jsem se dozvěděla, mě zajímá národní identita u české mladé generace. Na základě analýzy pojmů národ, nacionalismus, identita, národní identita a patriotismus můžeme přejít k empirickému výzkumu, kterým míříme ke zjištění, zda národní identita v soudobé společnosti existuje, s výzkumnými otázkami, které nás dovedou k nalezení odpovědi stanoveného cíle.

7.1. HARMONOGRAM PRACÍ (SBĚR A ZPRACOVÁNÍ DAT)

Sběru dat předcházelo několik kroků, mezi které patřila heuristika, rozbor přečtené literatury, jejímž cílem bylo objasnit stanovený problém, zjistit a získat co nejvíce informací pro následnou výzkumnou část této práce. V empirické části bakalářské práce byl nejprve stanoven výzkumný cíl, podle kterého se bude bakalářská práce ubírat. Z cíle následovalo vymezení pěti výzkumných otázek, které byly rozděleny podle tematických okruhů. Každý okruh se specifikuje na jiné vyjádření národní identity. Z těchto okruhů bylo vytvořeno cca 50 otázek, ze kterých byl zformulován scénář s hlavními otázkami, pokládané všem respondentům a s doplňujícími otázkami pokládané pouze některým, kteří o význam otázek dosud nezavadili a také volně položené otázky, které vylýnuly v průběhu rozhovoru. Rozhovory byly po předchozí domluvě nahrávány, poté byl proveden přepis a následně detailní předčtení pro vytvoření kódů. Dalším podstatným krokem bylo kódování každého rozhovoru a jeho analýza, která byla provedena nejdříve podle popisu základních názorů respondenta a poté členěna podle tematických okruhů výzkumných otázek.

7.2. CÍL

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jaká je konstrukce národní identity u zvoleného segmentu české mladé generace.

7.3. CÍLOVÁ SKUPINA

Po zformulování cíle a prozkoumání dané problematiky byl zvolený soubor cílové skupiny. Zkoumaným souborem mladé generace byli definováni čeští vysokoškolští studenti žijící v České republice. Předmětem zájmu byl zejména problém, zda je národní identita a její reflexe odlišná u studentů, kteří absolvovali studijní zahraniční stáže Erasmus oproti jejich vrstevníkům, kteří tyto stáže neabsolvovali. Smyslem zkoumání je také to, které další atributy identity u sebe mladí lidé vnímají a jaké místo zaujímá národní identita v celkovém pojetí vlastní identity.

7.4. POPSÁTNÍ METODY VÝBĚRU VZORKU

Celkem bylo zvoleno dvanáct respondentů, kteří byli do vzorku vybráni pomocí záměrného výběru. Velikost vzorku byla předem stanovena, kvůli omezeným možnostem této práce a časové náročnosti a podmínkám. Charakteristika záměrného výběru byla prováděna pouze na základě statusu vysokoškolského studenta a absolvování zahraniční stáže Erasmus. Žádné jiné charakteristiky pro výběr nebyly vymezeny. Někteří předem vybraní respondenti budou mít odlišný studovaný obor, univerzitu, území, pohlaví a i věk, které nehrály v šetření žádnou roli, ovšem budou uvedeny při výsledcích, protože mohou být zajímavostí nebo společným znakem pro určitý názor.

Vzorek byl rozdělen na dvě skupiny, první skupina šesti vysokoškolských studentů studující pouze v České republice a stejně početná druhá skupina vysokoškolských studentů, kteří studovali určitou dobu v zahraničí prostřednictvím stáží Erasmus.

7.5. METODA

Hlavní metodou je kvalitativní metoda s využitím řízených, polostrukturovaných rozhovorů, které jsou konstruovány podle scénáře s otázkami na dané téma, ale také volně položené otázky, které ve scénáři nejsou. [Silverman 2005] V rozhovorech je

prováděno i tzv. sondování, podle toho, jak se rozhovor vyvine a zda respondent odpovídá na zadané téma, či se od tématu odchyluje. [Disman 2000] Scénář je konstruován do pěti bloků pro vysokoškolské studenty s tématy: vztah k České republice, vztah k zahraničí, národní identita, politická angažovanost a identifikační údaje. U kategorie vysokoškolských studentů, kteří absolvovali stáže Erasmus je o jeden blok více a tím je Erasmus. Tyto bloky obsahují otázky ke zjištění odpovědi na výzkumné otázky.

7.6. VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Analýza rozhovorů by měla popsat odpovědi na výzkumné otázky, pomocí kterých zachytíme výsledek určeného cíle. Výzkumné otázky jsou obecně popsány.

Výzkumná otázka č. 1

- **V čem a jak vysokoškolští studenti vyjadřují svoji národní identitu, s čím si ji zejména spojují?**

Tato výzkumná otázka je zaměřena na vztah k České republice. Její interpretace je vyložena otázkami týkajícími se oblastí společenského života v České republice, které jsou pro respondenty významné či naopak, na co hrdí nejsou a jaké problémy zde vidí, pokud nějaké vnímají. Vyhledáváme i odpovědi na vyjádření respondentovi národní identity pomocí zvyků, tradic, českých atributů a úctě k jiným národnostem.

Výzkumná otázka č. 2

- **Jaký význam připisují národní identitě v soudobém životě české společnosti?**

Tuto výzkumnou otázku zodpovídáme otázkami ke zjištění vztahu respondentů k zahraničí. Zjišťujeme, jak dotazovaní vnímají svůj osobní vztah k zahraničí a jak hodnotí komunikaci české společnosti se zahraničím. Nalézáme odpovědi na názory mezinárodní angažovanosti, vnímání aktuálních problémů v zahraničí či osobní zkušenosti respondentů s cizinci, přičemž hledáme jaké rozdíly mezi sebou a jimi vnímají.

Výzkumná otázka č. 3

- **Jaký význam připisují mladí lidé národní identitě ve svém osobním životě?**

Další výzkumnou otázkou chceme zjistit, co si sami respondenti představují pod pojmy národní identita a vlastenec, zda se v jejich osobním životě ukazují znaky patriotismu a jaké jsou jejich domněnky projevu vlastenectví.

Výzkumná otázka č. 4

- **Angažují se mladí lidé do politiky, aktivně či pasivně a co o ní soudí?**

Tato výzkumná otázka ukazuje odpověď na politickou angažovanost, poukazuje na nejhlavnější problémy v politickém světě a jejich aktivní či pasivní řešení z pohledu respondenta.

Výzkumná otázka č. 5

- **Je vědomí národní identity jiné u studentů, kteří absolvovali studijní pobyt v zahraničí?**

Podotázky této výzkumné otázky jsou určeny pouze pro vysokoškolské studenty, kteří absolvovali zahraniční stáže v programu Erasmus. Zjišťuje se zde, do jaké země vyjeli za studijním pobytem, co se jim nejvíce líbilo na tamním místě a zda měl tento pobyt v zahraničí vliv na jejich uvažování o životě v České republice.

7.7. POPIS MÍSTA (LOKALITY) VÝZKUMU

Pro výzkum národní identity české mladé generace nebyla podstatná určitá lokalita ani terén. Výzkum byl stanoven na celou Českou republiku, tudíž zde jsou zařazeni respondenti studující vysokou školu, Univerzita Hradec Králové (dále UHK), Univerzita Pardubice (dále UPCE), Jihočeskou univerzitu v Českých Budějovicích (dále JCU), Českou zemědělskou univerzitu v Praze (dále ČZU), Vyšší odbornou školu

Čáslav s navazujícím bakalářským studiem (dále VOŠ), Vysoké učení technické v Brně (dále VUT) či Univerzita Palackého v Olomouci (dále UP).

7.8. POPIS ROZHovorŮ

Většina rozhovorů se konala v prostorách kaváren, restaurací či v domácím klidném prostředí. Prostory kaváren či restaurací jsem volila podle návštěvnosti, aby respondent nebyl nervózní z ostatních návštěvníků, nebo neměl nepříjemný pocit. Většina rozhovorů byla realizována tváří v tvář, i když čtyři rozhovory byly provedeny přes počítač v programu Skype, jelikož nás s respondentem dělila dálka, časové omezení či nebyla možnost osobního setkání. Rozhovory probíhaly většinou kolem 50 minut, u méně mluvných respondentů kolem 40 minut. Polovina dotazovaných byli moji kamarádi, na kterých bylo vidět, že jim nedělá problém odpovídat na otázky, velmi se rozpovídali a také byli značně klidnější, než ti, které jsem neznala a viděla se s nimi poprvé. Tito neznámí byli také méně komunikativní, velmi strozí v odpovědích a uzavření což se týkalo hlavně jejich vlastních názorů a domněnek.

7.9. PŘEHLED RESPONDENTŮ

Respondenty jsou uváděni pouze pod křestními jmény, jelikož bude zachována jejich anonymita. Následuje krátké seznámení s respondenty zařazených do kategorie vysokoškolských studentů.

Tabulka č. 1 – Přehled respondentů a jejich identifikační údaje vysokoškolských studentů

Jméno	Věk	Studovaný obor	Vysoká škola	Bydliště		Erasmus
				typ	přibližný počet obyvatel	
Kamila	27	Regionální environmentální správa (Ing.)	ČZU	vesnice	1 000	NE
Lucie 1	23	Sociologie	UHK	město	6 500	NE
Markéta	22	Sociologie	UHK	malé město	2 000	NE
Nad'a	22	Historicko-literární studia	UPCE	město	20 000	NE
Mirek	21	Stavební inženýrství	VUT	malé město	3 500	NE
Anna	20	Speciální chovy	ČZU	vesnice	1 000	NE

Zdroj: Vlastní empirické šetření

Doplňující informace o respondentech:

Kamila (27) si svoji kariéru představuje v životní správě, ale také má svůj sen mít vlastní salon. Zajímavostí je, že se sama sebe identifikuje jako typická vesnická „buranka“.

Lucie 1 (23) zatím nemá představu o budoucí kariéře, hlavně doufá, že si brzy po studiu najde práci, protože si myslí, že získání práce bude velmi těžké.

Markéta (22) se rozhodla studovat sociologii, jelikož ji baví humanitní studia a sociologie ji zaujala už na střední škole. Svoji kariéru si představuje ve veřejné správě, nebo v kanceláři, například jako asistentka.

Nad'a (22) nevidí svoji kariéru v oboru, má sen mít svoje knihkupectví. Část její rodiny bydlí v zahraničí, konkrétně sestra v Itálii a sestřenice v Anglii, kde je navštěvuje.

Mirek (21) si představuje svoji kariéru ve svém oboru, rád by projektoval velké haly a konstrukce. Zajímavostí je, že sám sebe považuje za severana.

Anna (20) si po dostudování představuje svoji kariéru ve svém oboru, protože ji práce se zvířaty baví a je to její koníček. Nejradši by si vyzkoušela práci v zoologické zahradě s exotickými zvířaty. Je velmi hrdá na to, že žije na vesnici.

Následující respondenti, kteří jsou představeni, jsou zařazeni do kategorie vysokoškolských studentů absolvující stáž Erasmus.

**Tabulka č. 2 – Přehled respondentů a jejich identifikační údaje
vysokoškolských studentů absolvující stáže Erasmus**

Jméno	Věk	Studovaný obor	Vysoká škola	Bydliště		Erasmus
				typ	přibližný počet obyvatel	
Michaela	27	Regionální environmentální správa (Ing.)	ČZU	město	14 000	Švédsko
Lucie 2	22	Finance a účetnictví	JCU	malé město	3 000	Malta, Španělsko
Veronika	22	Sociologie	UHK	malé město	3 500	Itálie
Bára 1	22	Sociologie	UHK	malá vesnice	300	Turecko
Bára 2	21	Ekonomika a účetnictví	VOŠ (Bc.)	vesnice	600	Irsko
Tereza	21	Žurnalistika a francouzština	UP	malé město	2 000	Francie

Zdroj: Vlastní empirické šetření

Doplňující informace o respondentech:

Michaela (27) v budoucí kariéře se vidí jako učitelka v mateřské školce. Její studijní stáž ve Švédsku probíhala půl roku.

Lucie 2 (22) studovaný obor ji baví, proto si v něm představuje svoji budoucí kariéru. Momentálně pobývá v Madridu, kde je pátým měsícem, na předchozí zahraniční stáži na Maltě byla tři měsíce.

Veronika (22) by ráda uskutečnila svoji kariéru ve studovaném oboru, ovšem má obavy dobrého uplatnění. Zahraniční stáž absolvovala v Itálii, kde byla celý semestr, naučila se tam základy italštiny a v tomto jazyce by se ráda dále vzdělávala.

Bára 1 (22) si svoji budoucí kariéru představuje v neziskové sféře, protože ráda pomáhá ostatním, což naplňuje její osobnost. Její studijní stáž probíhala v Turecku, kde byla půl roku a poté se na místo znovu vydala, aby lépe poznala zem a procestovala ji. Obstojně se naučila i jejich rodný jazyk.

Bára 2 (21) v budoucnosti se chce zabývat anglickým jazykem, dělat překladatelku, nebo se stát letuškou. Její zahraniční studijní stáž v Irsku trvala pět měsíců.

Tereza (21) by v budoucnu ráda propojila dva obory, které momentálně studuje, v oblasti médií. Stáž Erasmus absolvovala ve Francii, kde pobývala celý semestr. Umí komunikativně 4 jazyky, anglický, německý, ruský a francouzský, jelikož se je ráda učí.

8. VÝSLEDKY VÝZKUMU

8.1. ZÁKLADNÍ NÁZORY RESPONDENTŮ

Markéta (22) je v České republice nejvíce hrdá na sport, vědce, lékaře a spisovatele, kteří slaví úspěchy i ve světě. Ze sportu ji nejvíce zajímá hokej a biatlon, kterým v době mistrovství světa velmi fandí. Velmi obdivuje našeho bývalého prezidenta Václava Havla, protože se zasloužil o demokracii v naší republice. Především tímto se u ní projevuje národní hrdost. Oproti tomu není hrdá na obyvatele

České republiky, kteří sklouzávají k socialismu, a volí komunistickou stranu. Uvědomuje si, že dříve komunisti zatrhli většinu vědců, lékařů a spisovatelů, které zde zmínila, veškeré činnosti, které zde nemohli provozovat, tudíž odjeli do zahraničí a my jsme přišli o rozvoj kultury v České republice. V české společnosti vidí ostudu, za obyvatele, kteří se bouří proti státům, které nám pomáhají, uvádí USA. Zmiňuje i současného prezidenta Miloše Zemana, za kterého se stydí kvůli jeho vyjadřování a výrokům, kterými se přiklání k Rusku, což pro Markétu není zcela dobré, měl by být reprezentativní hlavou státu. Podle jejího názoru toto chování českého prezidenta spíše jednotlivce v republice rozděluje, než aby je spojoval v jeden národ.

Největším problémem v České republice vidí politický systém a politiky. Míjí tím celkovou znechucenost české společnosti z politiky, především kvůli korupci, jejich vysokým platům, neustálým rušením a obnovením různých zákonů a střídáním české vlády. Těmito argumenty upozorňuje na nedůvěru českých obyvatelů vůči politickým orgánům a vládě, která se projevuje i nízkou volební účastí, jelikož její domněnkou je, že nevědí koho si vybrat z kandidátů během voleb a koho zvolit. Toto tvrzení má doložené vlastním pozorováním, poněvadž zasedá každoročně ve volební komisi během voleb. Osobně volí, je to pro ni důležité a mělo by být i pro ostatní obyvatele. Z mého pohledu v tomto vidím její oddanost k českému státu a její kritický pohled na českou společnost.

Kromě politiky, je v České republice víceméně spokojená, nemá potřebu žít v jiné zemi, zde se cítí být doma. Do zahraničí vyjíždí pouze kvůli cestování za poznáním nových věcí. Zdůrazňuje, zde Evropskou unii, kvůli které je cestování možné, Evropa je bez hranic a je to pro ni velké plus, ovšem zde v Čechách nechce mít euro, protože česká koruna je národní měna a neměla by se měnit kvůli evropskému společenství.

Podle mého rozboru se národní cítění pro Markétu projevuje v českém jazyce, ale také uznáváním českých tradic, zvyků, které sice upadají, ale částečně některé dodržuje. Myslí si, že o státních svátcích bychom si měli připomínat, na co se vzpomíná, kvůli bohaté české historii, na kterou se nesmí zapomínat. Osobně o sobě tvrdí, že je poloviční vlastenec, což je ovšem viditelné z jejích názorů, je pro Českou republiku, pro její rozvoj a historii, ale oproti tomu nevidí žádný problém, když zde

pobývají cizinci, nebo se Češi stěhují do zahraničí. Tyto její názory jsou především dané výchovou její rodiny.

Lucie 1 (23) je toho názoru, že jsme velmi dobří ve sportu, vědě, medicíně a kulturní hledisko je také úspěšné. Jako významné osoby pro náš stát poukazuje na sportovce Sáblíkovou, Samkovou a Šebrleho. Zmiňuje i české výrobky, které jsou kvalitní, dobré a velmi je preferuje. Z tohoto hlediska je na český národ hrdá. Toto jsou nejspíše jediné ukazatele spokojenosti. V současné době je nespokojená s náturou českého národa, zmiňuje závist a nepřejícnost vůči ostatním. Obává se přistěhovalců, především Vietnamců, o kterých tvrdí, že jich tu bude více než českých obyvatel. Dále nesouhlasí s českou politikou, zákony a s následnými tresty pro porušení zákonů. Tvrdí, že dříve ji politická sféra zajímala, ale po tom, co pochopila, že s tím jako jedinec nic neudělá a nezmění, stáhla se a nezapojuje se do politiky. Maximum co pro toho odvětví činí, je volební povinnost, kterou dodržuje, protože chce ukázat svůj názor. Největším problémem v České republice zmiňuje nezaměstnanost, s kterou má sama zkušenosti a obává se, že v budoucnu bude mít problém s nalezením kvalitního zaměstnání. Z tohoto důvodu bere práci v zahraničí pozitivně, souhlasí s tím, a pokud by měla pracovní nabídku v zahraničí, přijme ji a bez váhání se odstěhuje.

K České republice Lucie 1 nepocituje silné pouto. Je si vědoma, že k českému národu patří, především jazykem, kulturou, uznáváním českých zvyklostí, ale cítí se spíše jako Evropan, který díky Evropské unii má možnosti ve světě.

Mirek (21) je v České republice hrdý především na sport, konkrétně na hokej. Uvádí také velké vzory pro náš stát, kterými jsou Tomáš Garrigue Masaryk, Václav Havel a Karel Kryl. Zdůrazňuje české státní svátky, o kterých by se mělo učit na základních školách, aby budoucí generace věděli, co se slaví a nezapomněli na českou historii. Uvádá i to, že v jiné společenské oblasti nejsme úspěšní, kultura, věda nebo politika, jsou na stejné úrovni.

Je toho názoru že velkým problémem v České republice je místní i zahraniční politika, korupce, která se postupně stává normou, a lidé jsou zvyklí, že se tady krade a pohlíží na nás špatně i zahraniční obyvatelé. Říká: „Co Čech to zloděj...“. Nesouhlasí také se sociální politikou s konkrétními příklady jako dotace a minimální mzda. Čecha specifikuje jako bytost paličatou, muzikální se schopností obejít pravidla. V České republice obdivuje menšinu Vietnamců, kvůli jejich pracovitosti a smyslu pro obchod.

Naopak mu u nich vadí, že často neplatí daně a clo. Uvádí velmi kritický pohled na Romské obyvatelstvo, předsudky vůči nim jsou tvrzení o jejich lenosti, agresivitě, nepřizpůsobivosti a jsou přítěží pro českou společnost. I kvůli těmto předsudkům není Mirek ve své vlasti spokojen, velice rád cestuje a poznává nové kultury, proto mezi jeho vyhlídky a plány patří i práce v zahraničí popřípadě přestěhování se tam, zamlouvají se mu zahraniční státy kvůli většímu pracovnímu uplatnění a vidiny více peněz. Na tomto názoru je vidět, že není typickým českým vlastencem, o náš národ se nezajímá, i kvůli názoru nulové změny při jeho zapojení do dění v České republice. Jediné jeho zapojení je pravidelné volení, aby vyjádřil svůj názor. S českým národem není spjatý, proto se cítí spíše jako Evropan.

Pro **Kamilu (27)** jsou významné oblasti společenského života především sportovní a kulturní. Ve sportovní oblasti uvádí hokej, atletiku a cyklistiku, na něž je hrdá a považuje je za úspěšné. V kulturní oblasti uvádí česká divadla, kde se hrají dobré hry, především dramata. Zamyslela se i nad významnými osobnostmi, které proslavili Českou republiku a posunuli ji o stupínek výše, zmiňuje především Václava Havla, jako jediného českého prezidenta, který proslavil náš stát, dále herce Karla Rodena, a sportovce Sáblikovou a Šebrleho. Její názor na bývalého českého prezidenta je kritický, uvádí, že Václav Klaus byl významnou osobností pro český národ v minulosti, než se stal prezidentem. Podle Kamiliných názorů je patrné, že má zájem o české zvyky, tradice, především Vánoce máme prý nejhezčí ze všech okolních států. Velmi preferuje české výrobky, které jsou sice dražší, ale tvrdí, že je potřeba je podporovat a kupovat před zahraničními, abychom zlepšili ekonomiku, a tímto tvrzením se řídí, i když kupuje i zahraniční výrobky, ale pokud mezi něčím vybírá, především v potravinách, tak volí české. Podle jejího názoru je potřeba ctít a ochraňovat vše české, připomínat si význam státních svátků, naši historii a chránit historické památky a krajinu. Uvádí sama sebe jako vlastence, což je podle jejich tvrzení patrné, i když je spíše pasivním vlastencem. Potvrzuje to i výrok, že má Českou republiku ráda, je to její domov, nedokáže si představit žít v cizině a rozhodně nezamýšlí vyzkoušet ani práci v zahraničí. Do cizích států jezdí ráda, ovšem pouze za zážitky, poznání nových kultur, poznání nových lidí, ale týden nebo dva ji dostatečně stačí. Chce, abychom se zde měli dobře a vše bylo, jak má být. Ostatní, kteří se odstěhují za prací do zahraničí, neodsuzuje, dokáže to pochopit, kvůli vidině většího platu, ale ona sama, si bude hledat práci v České republice, i když jí tu není dostatek a dobře placená, ale podle jejího názoru se dá sehnat i zde.

Její národní uvědomění se týká i mezinárodní angažovanosti České republiky. Domnívá se, že každá země by měla být především sama pro sebe, proto i nepodporuje Evropskou unii. Nedomnívá se, že pro tento spolek je naše země prioritní, ale je toho názoru, že by rozhodně měla být na prvním místě a hlavně chránit by měly být ochráněné naše zájmy.

Jako palčivý problém vnímá Kamila politiku, která je nekvalitní kvůli špatně postaveným zákonům, které se zneužívají, a je toho názoru, že zahraniční státy tyto problémy vnímají a baví se tím. Konkrétní příklad uvádí korupci a nynějšího prezidenta, kterého kritizuje kvůli jeho úletům s alkoholem a špatnému vyjadřování. Dále také uvádí problematiku špatně ohodnocené práce, nízkých mezd, kdy vzdělaní lidé odjíždějí za efektivnějšími pracovními podmínkami do zahraničí a česká společnost přichází o spoustu vědců, zdravotníků a kvalifikovaných lidí, kteří by Českou republiku mohli posunout někam dál. Tvrdí, že za tohle může také vláda, kterou je to špatně vše nastavené a která není schopná si cenit takových lidí. Tyto problémy u ní vytvářejí nedůvěru vůči politice a proto ani nechodí

volit, jelikož ji nikdo nepřesvědčil, že by zde mohlo být i lépe a nikdy se nic nezmění, poněvadž v tom vidí pouze boj o moc politických stran, které se předhání akorát o její získání.

Anna (20) si nejvíce váží kultury, kulturních památek, krásné přírody a také možnosti velkého výběru škol, jak středních tak vysokých. Říká, že je povinnost českých obyvatel chránit naše kulturní památky, hrady, zámky a historické budovy, o které bychom se měli starat, aby nechátraly a i budoucí generace je mohli chodit navštěvovat. Dále bychom se měli starat o přírodu, ochraňovat ji a zabránit skládkám, za které by dávala velké pokuty, jelikož lidé tak devastují přírodu. Je ráda za vstup České republiky do Evropské unie, jelikož může cestovat, což v budoucnosti plánuje, ovšem na druhou stranu ji vadí velké množství cizinců v České republice a především Vietnamci, poněvadž si myslí, že jich zde bude časem více než Čechů. Jejím snem je odstěhování do jiné země, chce si zkusit, jiný život a poznat jinou kulturu, problém by ji nedělalo přestěhování kvůli pracovní příležitosti. Její národní identita je spojena s nadšením z českých tradic a zvyků, které se snaží dodržovat. Především o Velikonocích a Vánocích dodržuje výzdobu, pečce vánočky a cukroví, bez těchto zvyků by si nedokázala svátky představit. Je i toho názoru, že o státních svátcích bychom si

měli připomínat jejich význam, avšak toto nedodržuje, především uznává státní svátky pouze jako den volna. V současné době si necení žádných významných osobností, pochopitelně tvrdí, že významné osobnosti máme, především z historie a uvádí některé spisovatele, jelikož ráda čte, Ota Pavel, Arnošt Lustig, Božena Němcová a Karel Čapek, které obdivuje nejvíce, protože se znal s Tomášem Garriguem Masarykem a obzvláště díky jeho upozorňování ve svých dílech na stroje a vynálezy, aby na ně lidstvo nakonec nedoplatilo. Toto varování v knížkách obdivuje. Anna má zkušenost se studiem v zahraničí, ovšem pouze krátkodobou, byla týden ve Velké Británii v Londýně, dopoledne trávili studiem v místní škole, odpoledne procházeli nejznámější místa a večer se vraceli zpět ke svým anglickým rodinám, ve kterých bydleli. Pro Annu to byla velká zkušenost, především v poznání cizí kultury. Je toho názoru, že Angličani jsou oproti nám slušnější a vstřícnější, český národ charakterizuje jako národ „hulvátů“, kteří si neváží své vlasti, zájem mají v pivu, nejsou tak milí a vstřícní a celkově vypadáme jako nevychovaný národ. Nemá ráda české obyvatele, kteří nadávají na politiku, chod státu a přitom nechodí volit, neukáží svůj názor, proto Anna chodí pravidelně volit, aby měla dobrý pocit, že se zapojila do dění, neboť se jinak nezapojuje, nemá důvěru ve vládu a blíže se o politické zaměření nezajímá, protože ji to akorát podněcuje ke kritickému hodnocení zákonů, ekonomiky a zaměstnání. Vadí ji, že politici mají vysoké platy a negativně posuzuje i prezidenta, který podle jejího názoru dělá ostudu České republice.

Podle jejích názorů je poznat, že není velkým vlastencem, sama udává, že je takový poloviční vlastenec. Za patriota považuje někoho, kdo je ochoten položit za svoji vlast i život a to ona by rozhodně neudělala. Chce poznat celou Českou republiku, památky, přírodu, dodržuje tradice a zvyky, ale nic ji zde nedrží, má takové mezinárodní cítění.

Nad'a (22) je velkým příznivcem dějin, proto je pro ni jediná úspěšná oblast v České republice právě historie. Zamlouvá se jí dřívější národní cítění, jak říká „Dřív jsme byly takový hrdinský národ.“ Plus vidí i v tom, že víceméně neměníme své hranice, Čechy jsou stále Čechy. Toto jsou jediné atributy, které jsou pro ni významné, poněvadž v současnosti nezmiňuje žádnou oblast, která by ji zajímala či zaujala. Z tohoto důvodu nezmiňuje současné významné osobnosti, ale uvádí Žižku a Karla IV. Karel IV. byl pro český národ významný, i když byl na půl Čech, postaral se o rozkvět českého státu. Nad'a tím míní, že byl skutečným patriotem. Domnívá se také, že

vlastenec by měl mít rád svým způsobem svoji vlast, měl by se ji snažit podporovat, najít něco pozitivního a bojovat za ni, ať už na poli kulturním, politickém nebo sportovním. Osobně by vlastencem chtěla být a nějak vyzdvihovat naši zemi vůči jiným. Přeje si nějak zasáhnout do české společnosti, rozšířit českou kulturu, mentalitu či zviditelnit naši zemi. Tvrdí, že o tento postoj by se měl snažit každý obyvatel. Zmiňuje, že nyní podporuje český stát kupováním výhradně českých výrobků především v potravinách, jelikož má větší jistotu kvality. Neuznává zahraniční svátky, například Halloween, ale přiklání se k českým, které by se měly více ochraňovat. Vadí jí, že v obchodech převládají typické zahraniční výrobky například výrobky s americkou vlajkou.

Ovšem za největší problém v České republice považuje politickou situaci a národu českých obyvatel. Připadá jí, že Češi si dokáží akorát stěžovat, příkladem uvádí urážky na nynějšího českého prezidenta, přičemž sama ho neoceňuje, ale urážení jeho osobnosti bere za vlastizradu. Dalším problémem jsou vysoké platy politiků. Nad již se zamýšlí a domnívá se, že vysoké platy politiků mají možná smysl v tom, aby nebyla vysoká korupce a neokrádali jinak stát. Celý tento systém jí nepřipadá férový vůči ostatním obyvatelům, kteří mají nízké platy a malé dávky. V české politice vidí, pouze zhruba deset procent pozitivní angažovanosti pro náš stát, dalších padesát procent osobní aktivity politiků negativní pro ostatní a čtyřicet procent spatřuje v politické aktivitě pouze pro ty, kdo politikům dobře zaplatí. Nadi politická angažovanost je pouze ve volební účasti, přičemž je osobně ve volební komisi z důvodu vysokého výdělku. Poukazuje i na problém romské menšiny, u které jí vadí možnost dostání velkých sociálních dávek. Zmiňuje i vietnamskou menšinu, u které se bojí, abychom se menšinou nestali jednou my, jelikož jich tu je mnoho. Negativní názor má i na mezinárodní zájmy České republiky. Účast v Evropské unii kritizuje. Nelíbí se jí stanovené omezování a rozhodování za naši republiku. Podobného názoru je i co se týče sdružení NATO. Toto spojení jí přijde jako, utlačování menších národů vůči ostatním. Naděa vnímá také špatný pohled ostatních států na naši zemi. K pozitivnímu pohledu jim zabraňuje špatná česká pověst, velká míra krádeží.

Při uvedených problémech je stále v České republice spokojená, jelikož je studentem, zatím nepracuje a nemůže si stěžovat na problémy, které bude později řešit. Myslí si, že v dnešní době jsou v každé zemi nějaké problémy. Ráda by si zkusila

pracovat nějaký čas v zahraničí, zdokonalila se v jazyce, poznala nové věci, ale žít chce v České republice.

Pro **Báru 1 (22)** jsou nejvýznamnější oblasti společenského života v České republice věda a kultura. Na české vědce je hrdá, jelikož přispěli a přispívají k světovým výzkumům. V kultuře se jí líbí historie, památky, příroda, český film a české jídlo. Za významné osobnosti považuje především literární, umělecké a řečnické osobnosti, protože český jazyk je pro ni zajímavý, uvádí například Václava Havla, Alfonse Muchu, Franze Kafku, Jana Neruda a Zdeňka Svěráka. Velmi obdivuje český jazyk, jak jsem již zmínila, je pro ni zajímavý, proto je toho názoru, že by se náš krásný složitý jazyk měl ochraňovat, aby se nezjednodušil. Dále by se podle ní měly zachovávat regionální výrobky, zvyky a tradice, které sama ráda uznává, dříve tančila folklorní tance. Nyní věří v české výrobky od maloobchodníků, které jsou dobré a zdravé. Doma s rodinou má vlastní menší farmu, takže fandí bioproduktům. Říká „Mysli globálně, jednej lokálně.“ Domnívá se, že my jako Češi jsme dost vynalézaví, někdy i v negativním smyslu, tím míní českou zálibu v pití alkoholu, především piva. Kladně hodnotí manuální zručnost Čechů, smysl pro humor, oproti tomu negativně jejich finanční gramotnost. Sama sebe těmito atributy nehodnotí jako Čecha, jediné čím se češtví u Báry 1 dá poznat je záliba sbírání hub, což je podle jejího názoru skvělý atribut pro českou identitu. Osobně je pyšná na Českou republiku, ráda v zahraničí prezentuje české výrobky a tradice, a nikdy si nemyslela, že pocítuje ke své vlasti silné pouto, ale po zkušenostech v zahraničí pochopila, že ano. Bára 1 se charakterizuje jako světoobčan, ráda jezdí do zahraničí, kvůli poznání nových věcí a pokud by měla pracovní příležitost v zahraničí, neváhala by a odstěhovala by se. Objevování a poznávání nových kultur a zážitků ji dělá šťastnou, má rád rozmanitost a snaží se s cizinci splynout.

Za velký problém v české společnosti považuje nedostatečnou národní hrdost, pokoru a neúctu ke své vlasti. Po zkušenosti se zahraniční stáží zjistila, jak se máme v naší republice dobře, i když většina obyvatel nadává. V porovnání s Tureckem, kde absolvovala Erasmus, zmiňuje, že zde nám chybí nějaké pojivo, které by nás spojilo. V Turecku je tímto pojivem náboženství. Zjistila, i že nejsme tolik pohostinní, poněvadž turečtí obyvatelé dokážou vyžít s menším obnosem peněz než my a stejně pohostí ostatní, rozdělí se a nikdo za nic nenadává. Problémem je pro ni i politická situace. Tuto oblast sice podrobně nezná, ale vadí jí některá politická rozhodnutí,

především nedostatečná podpora podnikatelů a jejich neustálé omezování.

Nespokojenost řeší maximálně volební účastí a podepisováním petic, větší míra angažovanosti pro ni nemá význam, jelikož politické situaci v naší zemi nerozumí a nehodlá se to ni vměšovat.

Bára 2 (21) připisuje Čechům úspěchy ve sportu, i když se o tuto oblast nezajímá. Nejvíce se jí zde zamlouvá možnost vzdělání, mnoho možností výběru středních či vysokých škol, velký výběr oborů a také možnost využití pracovních stáží v zahraničí. Na otázku, zda si cení, některých významných osobností, se dlouze zamýšlela, ale konkrétní příklady uvedla pouze ve sportu, hokejisty Jaromíra Jágra a Dominika Haška, na které poukazuje proto, že jsou známí ve světě. Dále si cení i herců zpěváků, spisovatelů, režisérů, ale neudává konkrétní osoby. Správný Čech se podle ní pozná tím, že má rád pivo, ale je také bohužel neochotný oproti jiným národnostem, například Francouzům, Číňanům, Italům, Němcům, Belgičanům, Brazilčanům a Američanům. Tyto národnosti, se kterými se setkala, hodnotí pozitivně, všichni jsou prý ochotní, což se o Čechách říci nedá, ty v tomto ohledu dává až na poslední místo. Sama sebe nepovažuje za vlastence, ani za důležitou osobu, pro náš stát, zdůrazňuje, že není významnou součástí českého národa, proto ani národ pro ni nic neznamena. Na zvyky a tradice si také nepotrpí, oproti tomu má ráda české výrobky a jídlo, po dlouhodobé zkušenosti s irským a anglickým jídlem. Z tohoto rozhovoru pro mne vyplynulo, že Bára 2 není se situací v České republice spokojená, a nevyhovuje jí tu mnoho věcí. Jediné silné pouto, které ke své vlasti pociťuje, je rodinné pouto a dorozumění se s každým jejím rodným českým jazykem. Ráda vyjíždí do zahraničí z důvodu poznání nových kultur, porovnávání s naší kulturou a kvůli zlepšení anglického jazyka. Její vidinou do budoucnosti je i pracovní příležitost v zahraničí, které se určitě nebrání, kvůli zkušenosti a vyššímu platovému ohodnocení.

Velkým problémem v české společnosti shledává politickou situaci. O toto téma se ovšem Bára 2 příliš nezajímá, ale i tak je toho názoru, že politici mají špatně nastavené platy, žijí si na vysoké noze a neznají život obyčejného člověka, nesouhlasí s nastavením mezd obyčejných zaměstnanců. Problémem jsou i pracovní příležitosti, protože nezaměstnanost je v České společnosti vyšší. Zmiňuje i problém demokracie, kdy si podle jejího názoru v této zemi dělá každý, co chce, a poté je zde takový chaos. Jedinou politickou angažovaností pro ni je volební účast, jelikož chce vyjádřit svůj názor, ovšem razantněji nespokojenost neřeší, protože je toho názoru, že takové věci

sama nezmění. Vstup České republiky do mezinárodního dění, NATO a Evropská unie, je podle jejího názoru souhlasný, nicméně nesouhlasí se zavedením eura, pravděpodobně by se úspory obyvatel znehodnotily.

Po své zkušenosti se zahraničním pobytem si uvědomuje několik zásadních problémů v České republice. Jsou tím již zmíněné horší finanční poměry pro naši společnost a obzvláště česká nátura, které je odlišná, především uspěchaným životem a nervozitou českých obyvatel.

Michaela (27) je velmi spokojená s kvalitním vzděláním, výkony našich sportovců, kulturou, historií a přírodou. Uznává české zvyky a tradice, především Vánoce a Velikonoce, a ráda kupuje české výrobky, i když v menším množství, jelikož je pokládá za drahé. Z české historie uznává předně Karla IV., Tomáše Garrigue Masaryka a Václava Havla, neboť je považuje za významné a potřebné pro náš národ. Je zřejmé, že za významné oblasti pokládá většinu oblastí, kromě politiky a s tím spojené hospodařením státu. V této zóně je nespokojená, jak prozrazuje úplně se vším. Sice plní svůj volební úkol, ale soudí, že není velký výběr reprezentativních kandidátů, neboť je patrné, že se politicky angažují pouze kvůli vyšším platům. Michaela je toho názoru, lepší se o politiku nezajímat, maximálně jít volit, nebo podepsat petici, ale stejně nic nezmění. Přes to všechno pociťuje nějaké pouto ke své vlasti, i když by se ráda odstěhovala do zahraničí na několik let, poznala novou kulturu, místa, zdokonalila si jazyk, ale nakonec se vrátila zpět do České republiky. Proto nemá negativní postoj k obyvatelům, kteří se odstěhují trvale za prací do zahraničí, snad proto, že ji to také láká, ovšem na krátkou dobu. Typického Čecha netuší jak poznat, tvrdí, že všichni se poznají jedině podle svého rodného jazyka.

Ze svého studijního pobytu ve Švédsku byla poměrně zklamaná. Vadilo ji, že Švédi žijí jinak než my, jsou spíše uzavřenější a klidnější, na což si nemohla zvyknout. Pozitivně ji překvapila skvělá úroveň anglického jazyka většiny obyvatel. Přínosem z této zkušenosti pro ni je jiný pohled na Českou republiku. Uvědomila si, že ve své rodné vlasti to není vůbec tak špatné, jak každý nadává. Netušila, co vše v Čechách máme. Švédsko by se podle jejího názoru mělo více zaměřit na svoje obyvatelstvo, omezit pravomoci přistěhovalcům a šetřit s přírodními zdroji a také se více zajímat o Evropu a komunikovat s jejich státy.

Lucii 2 (22) velmi zajímá česká kultura, která je pro ni velmi různorodá. Má v oblibě české filmy, českou hudbu i český humor. Obdivuje českou uměleckou scénu, jak pěveckou, divadelní tak filmovou, které jsou podle ní bohaté. Je hrdá na sportovní výkony českých sportovců na mistrovstvích světa, například lední hokej a tenis, jelikož jejich výkony dokazují, že i v malém národu, mohou vyrůst světové hvězdy. Česká krajina po Lucii 2 znamená neskutečný zážitek, s chutí se prochází v přírodě a má ráda i typicky české vesnice. Zmiňuje ikonu, významnou osobnost pro náš národ, Václava Havla, kterého si váží, proto co vše udělal pro naši zemi. Považuje ho za nejdůležitějšího patriota, který je pro ni vzorem. Vzácná postava pro naši republiku je i voják Švejk z knih Jaroslava Haška. Vidí v tom, typického českého člověka. Na české obyvatele má vyhraněný názor, nemá na nich ráda osobité vlastnosti, pomlouvání, vysedávání v hospodě u piva, neochotu pomoci druhým, ztrátu vlastní identity a uzavřenost. Na druhou stranu upozorňuje na pracovitost, čistotu, otevřenost, přátelskost a na zlaté české ručičky, avšak to vše neplatí o každém Čechovi, každý je částečně jiný. Lucie je dosti otevřený člověk, co se týče tradic a zvyků, uznává jak české tradice a zvyky, ale také jelikož hodně cestuje, snaží se dodržovat tradice a zvyky dané země, ve které se vyskytuje. Ráda se podělí s cizinci i o naše tradice a zvyky, ale ráda se vzdělává ve všech kruzích a přiklání se ke všemu novému.

Vyjmenovává velké množství problémů, které vnímá v České republice. Mezi ně patří špatně postavené zákony, kterých si vytváříme stále více a pomalu se v nich nevyznáme. Uvádí také velké mezery ve vzdělání. Podle jejího názoru se mezery ve vzdělání projevují i ve volbě prezidenta a politických stran. „Čím více je člověk vzdělaný a zajímá se o svět, jeho názory se dost liší od lidí, kteří se o nic nezajímají.“ Osobně se o českou politiku zajímá pouze v době voleb, aby zjistila, kdo je nejlepším kandidátem ke zvolení. Mimo volební období nemá o politiku zájem, nemá důvěru v politiku a v politické strany, což si myslí, že důvěra je největším problémem pro všechny obyvatele, kteří chodí volit pouze z rutiny, i pro ty, kteří nechodí volit. Když je nespokojená s chodem státu, neřeší to aktivně, myslí si, že její vliv by nic nezměnil. Jedinou výhodou s chodem státu zmiňuje mezinárodní angažovat, se kterou souhlasí, protože zviditelnění České republiky ve světě a řešení společných globálních problémů má pozitivní vliv. Dále se jí nelíbí chování většiny romských obyvatel v Čechách, jelikož čeští obyvatelé jsou z nich vystrašeni. To neznamena, že je proti této národnosti,

nevadí ji žádná národnost, záleží jí na tom, jak se člověk projevuje a chová, což není ovlivněno národností.

I přes to, že zdůraznila velký nesouhlas proti české společnosti, chce zde prožít větší část svého života a zestárnout. České republiky si váží, ráda zde žije a zůstává pro ni stále domovem, kam se ráda vrací. Tento pocit se u ní projevil, až po zkušenosti žití v zahraničí. Lucie 2 ráda cestuje, poznává nové věci, přátele, zkušenosti, zdokonaluje si jazyk, učí se nový jazyk a obdivuje nová místa, přírodu a lidské výtvořry. Myslí si, že cestování je důležité pro získání nadhledu člověka na svět, kdy je zároveň důležité zůstat věrný své národnosti. Zahraniční stáž jí ovlivnila v uvažování o životě v České republice, které si nyní více váží a zjistila, že zde chce žít, protože si uvědomila, jak je to v Čechách jednodušší, než v cizích zemích ať už z důvodu jazykové bariéry. Zahraniční stáže by doporučila každému, aby zjistili, co v naší vlasti máme a začali bychom si toho vážit.

Tereza (21) vidí v České republice nejvýraznější výsledky ve sportu, konkrétně v hokeji, biatlonu a dříve ve fotbalu. Uvádí, že na to, jak jsme malá země, jsme dobří ve sportu. Dále je hrdá i na kulturu, která jí zajímá, především české památky. O nich míní, že bychom je měli lépe ochraňovat, jak hrady, zámky, historické budovy a místa, tak potom tradice a české symboly, českou korunu. Je důležité si také připomínat státní svátky a mít jejich významy na paměti, aby se na některé významné události nezapomnělo. Osobně velmi preferuje české tradice, především Velikonoce a Vánoce, přičemž peče cukroví, dělá výzdobu aj. Upřednostňuje také české výrobky před zahraničními, obzvláště potraviny, ovoce a zeleninu, ale nekupuje vše české, protože tyto výrobky jsou drahé. Všeobecně Tereza má ráda české jídlo, bez kterého by se nemohla obejít a míní tím i to, že tento atribut z ní dělá Čecha. Nejdůležitější významnou osobností je pro ni Václav Havel, kterého si cení. Váží si ho, protože se zasloužil o Českou republiku a i zahraniční státy na něj pohlíželi, jako na výborného a reprezentativního prezidenta.

Tereza cítí uje k české vlasti silné pouto a žije tu ráda. Na druhou stranu si myslí, že by se jí někde mohlo žít i lépe, protože tady žije především kvůli rodině. Jejím plánem do budoucnosti je přestěhování se za práci do zahraničí, uvádí například Velkou Británii či Německo. Je to pro ni ideální nápad, protože to bude lepší pro její kariéru, jak z finančního hlediska, tak ze zájmu o cestování a poznání nových míst a kultur. O

sobě mluví, jako o pasivním vlastenci, u kterého se patriotismus projevuje v lásce k českým záležitostem, k vlastní zemi a již zmíněným tradicím, výrobkům a jídla. Ovšem česká země není pro ni jediné místo, kde je ráda.

V České republice převládá i určitá nespokojenost, hlavně co se týče politické situace a romské menšiny, se kterou má špatnou osobní zkušenost, proto je zde nemá ráda. V politice jí vadí neustálé dohady politiků v podstatě o ničem a jejich plané řeči. Dále uvádí nízké mzdy a k tomu vysoké daně. Tereza plní volební povinnost, ovšem to je jediné, jak se o českou politiku zajímá. Volením chce dát najevo svůj názor, jinak je k politickým otázkám laxní, politické otázky neřeší, nemá to pro ni smysl.

Tereza absolvovala v minulém roce zahraniční stáž Erasmus ve Francii, protože chtěla zkusit něco nového a především se zdokonalit ve francouzském jazyce, což se jí povedlo. Vybrané místo se jí velmi líbilo, vše hodnotí pozitivně. Nejdůležitější poznatky byly bezstarostný život Francouzů, jejich celková pohoda, ale také krásné památky a móda. Soudí, že lidé tam jsou více v klidu, mají na vše více času, jsou méně pod stresem a celkově jsou přátelštější a ochotnější než Češi. Tato zahraniční zkušenost ovlivnila i její pohled na českou společnost. Více si všímá špatné politické situace, mezilidských vztahů a upadající české společnosti. Se stáží Erasmus byla velmi spokojená, nicméně se ráda vrátila do Čech za svou rodinou.

Veronika (22) si myslí, že Česká republika má dobré sportovce, konkrétně biatlonisty a hokejisty. Na hokejisty je hrdá z toho důvodu, že většina našich hokejistů je známá ve světě a jsou to nejúspěšnější hráči světa. Příkladem uvádí Jágra. Dále za významnou oblast považuje vědu. Za velký objev, který je pro ni důležitý z vlastní zkušenosti pokládá kontaktní čočky od vynálezce Wichterleho. Upozorňuje na svoji zvyklost na české tradice, které od malička uznává, především Velikonoce, první Máj, masopust, Vánoce. Ostatní tradice také uznává, i když je neslaví. Velmi preferuje české výrobky, především potraviny. Jelikož nemá vlastní domácnost, o tyto produkty se moc nezajímá, ovšem uvádí jejich důležitost pro českou společnost. U těchto výrobků máme jistotu kvality, ovšem za vyšší cenu na trhu. Všímá si také problému na našem trhu, jenž jsou dováženy nejlevnější a kvalitně horší produkty, ať se to týká potravin nebo oblečení. Přivádí jí to k zamyšlení nad italskou společností, ve které půl roku pobývala. Poznala tam italskou hrdost, která se týká i pouhých výrobků. Nechtějí si dovážet produkty z ciziny, přičemž i většina jejich nejlevnějších výrobků jsou kvalitní a dobré.

Oproti nim my si necháme dovážet výrobky, které se za chvíli rozpadnou či nejsou chutné. Je toho názoru, že tohle by si v Itálii nedovolili, nedali by tyto výrobky do oběhu. Dalším problémem v české zemi shledává upadající vědomí významu státních svátku. Podle Veroniky má význam si je připomínat, jsou to důležité mezníky pro utváření českého národa. Avšak má pocit, že obyvatelé státní svátky vnímají pouze jako den volna. Znovu udává příklad z italské společnosti, kdy při státní svátku Italové pořádají oslavy, připomínkové akce a různé sešlosti. Není to pouze význam státních svátků, které by se měly připomínat. Je toho názoru, že bychom měli více dbát na svoji kulturu, ochraňovat a investovat do kulturních památek, a nezapomínat na zvyky, tradice a náuru typickou pro českou vlast. Nepřijde ji správné míšení kultur. Vidí v tom zanikání jedné kultury, kvůli jiné dominantnější.

Největším problémem shledává v politice, mezinárodních vztazích a vystupování České republiky. Problém vidí v Evropské unii. Za negativní znak považuje zákazy a příkazy, kterým naše republika ustupuje, místo toho abychom byly sami pro sebe. Rozhodně je proti přijetí eura, protože v tom vidí ničení české kultury, historické měny. S Evropskou unií nesouhlasí, ale na jiné dohody či spolupráce má opačný názor. Takový problém nachází s menšinami, které pobývají na území České republiky. Říká: „My pořád ustupujeme a ustupujeme, až nás třeba vytlačí... Oni se rozpínají, narukují si práva. Přijde mi, že jsem v menšině jako národ, tak to vidím jako problém.“ Z menšin jí nejvíce vadí Romové z důvodu strachu z nich. Jiné menšiny nepovažuje za špatné.

Co se týká politické angažovanosti, Veronika se zapojuje pouze volební účastí, již považuje za občanskou povinnost každého obyvatele, pokud má tu možnost volit. S politickými rozhodnutími převážně nesouhlasí, ale snaží se je aspoň řešit s rodinou, aby byla v obraze, co se děje.

Z těchto pohledů na českou společnost vyplývá, že Veronika lépe hodnotí italskou společnost. Sama tvrdí, že je to možné, ovšem v České republice se cítí doma. Je názoru určitých problémů nejen v naší zemi, ale i v zahraničí. Potvrzuje to příkladem nedávného muslimského atentátu ve Francii, či v jiných zemích, nebo problémem s uprchlíky z Afriky. Důvod pro její přestěhování do zahraničí by byla pouze vidina lepšího životního stylu či pracovní příležitost. Momentálně ráda vyjíždí do ciziny především z důvodu poznání nových míst, které jsou historicky zajímavé. Nejraději jezdí právě do Itálie, k moři či někam kde může podnikat výlety.

Veronika se nepovažuje za vlastence. Říká o sobě, že je takový typ, který preferuje od všeho něco, od každé země či kultury něco jiného, přestože se cítí být Češka. Toto byl také důvod, proč využila zahraniční stáže Erasmus. Chtěla si vyzkoušet něco nového, protože začínala pocíťovat stereotyp a také si splnit svůj sen žít alespoň krátkou dobu v zahraničí. Vybrané místo se jí velmi líbilo, ovšem bez dobré skupiny lidí, se kterými se tam seznámila, by to pro ni bylo těžké. Při zamyšlení si uvědomuje, že jí tento pobyt ovlivnil. Porovnávala svůj hektický život v Čechách především oproti pohodovému a klidnému životu v Itálii. Uvědomovala si svoji rozdílnost, zejména v jazykové bariéře. Po této zkušenosti si připustila i klady české společnosti, tudíž nyní má pozitivnější názor na Českou republiku než před rokem.

8.2 NÁZORY RESPONDENTŮ NA ZÁKLADNÍ POJMY

Všem respondentům byly položeny otázky ke zjištění znalostí významů základních pojmů pro tento výzkum. Hledala jsem odpověď, co si dotazovaní představí pod pojmem národ a co to pro ně znamená. S vymezením tohoto pojmu neměli respondenti problém. **Všichni byli stejného názoru, že národ je nějaké uskupení lidí žijící v jednom státě. Představují si pod tím všechny obyvatele naší země.** Anna (20) uvádí vlastnosti, kterými je tento pojem utvářen. Jsou tím společný jazyk, zvyky, tradice a rodiny. Kamila (27) pojem rozšiřuje o pocit sociální soudržnosti lidí a jejich blízkost mezi sebou. Národ si chce pomoc v době krize, či války. Tohoto názoru je i Lucie 1 (23). Pro Mirka (21) národ představuje životní zařazení a mentalitu, která ho i nechtěně ovlivňuje.

Co se týče názorů absolventů zahraniční stáže Erasmus, které dále budu oslovovat „Erasmáci“, ty se nijak výrazně nelišily. Základní názor, jehož byli všichni respondenti, rozšířila i Veronika (22). Národ je uvnitř nějakého státu, který je vymezený hranicemi. Bára 1 (22) souhlasí se všemi již řečenými názory, přidává spojitost lidí národním jazykem a místem, kde žijí. Lucie 2 (22) je toho názoru, že národ je ovlivněn historií a znamená pro ni kořeny, odkud pochází. Pouze pro Báru 2 (21) národ nic neznamená, jelikož není hrdá na českou společnost.

Pokud základní názor spojím s doplňujícími informacemi respondentů, shrnu pojem národ jako: **uskupení všech obyvatel žijící uvnitř jednoho státu, se stejnou**

mentalitou, společným jazykem, zvyky, tradicí a společnou historií. Tito lidé mezi sebou mají pocit sounáležitosti k území, kde mají své kořeny.

S pojmem národní identita si respondenti představují především vlastenectví. Všichni dotazovaní si pod tímto pojmem stanovili společné znaky, pro jeden národ a místo kam patří. **Národní identitu definují, jako něco specifického pro každého jednotlivce. Jediněc dodržuje národní svátky, tradice a zvyky. Uznává národní kulturu, obyvatele, hrdost a cítí se být součástí národa. Má příslušný vztah k národu, ke kterému patří a jeho je součástí.** Toto jsou sumarizované odpovědi respondentů, které se nikterak neodlišovaly. Avšak, někteří respondenti s vysvětlením tohoto pojmu měli problém s jasnou formulací odpovědi. Jediná Tereza (21) rozšiřuje odpověď na možnost být odlišný od ostatních obyvatel, a také udává 5P – produkt, cena, místo, propagace a lidé.

Při dotazování, jak se dá poznat typický Čech, většina respondentů nevěděla, jak obyvatele České republiky obecně charakterizovat. Jsou toho názoru, že vizuálně se na člověku češství nepozná, nemáme žádné společné či podobné rysy. Někteří dotazovaní uváděli obecnou „národu českého člověka“. Pro Mirka (21) jsou atributy k poznání Čecha jeho polovičatost, muzikálnost, či schopnost obejít pravidla. Lucie 2 (22) je jiného názoru ohledně typických vlastností Čechů. Jsou jimi otevřenost, přátelskost a laskavost. Bára 1 (22) říká, že Češi jsou také v zahraničí známí jako pohodáři se smyslem pro humor. Dalším atributem většina respondentů bez ohledu zařazení do skupiny uvedla český jazyk, dodržování české kultury a lásku k České republice. Někteří respondenti vymysleli rozdílné atributy. Anna (20) a Bára 2 (21) přisuzují českému člověku typickou vlastnost pití piva, podle nich se tak dá poznat správný Čech. Bára 1 (22) se k jejich názoru také přiklání, ovšem toto tvrzení doplňuje o atribut houbaření, jelikož je to typická vlastnost Čechů a i ona je vášnivý houbař. Tereza (22) vidí Čecha především v někom, kdo má rád české jídlo.

Po shrnutí těchto atributů nám vznikne osobitá podoba Čecha. **Je tím člověk, který ovládá český jazyk, dodržuje českou kulturu, zvyklostí a pocituje lásku a pouto k české vlasti. Tento člověk je také přátelský, má schopnost obejít pravidla.**

Národními zájmy pro něj je houbaření a konzumace piva. Takto se podle respondentů pozná češství.

Pojem vlastenec nejvýstižněji charakterizovala Lucie 2 (22). Říká, že být vlastencem znamená „**milovat svoji zemi bezvýhradně takovou jaké je i za špatné situace a neutíkat z ní při první bouři. Znáť ji a mít ráda vše co ji tvoří a tvořilo, jako třeba historii.**“ Zajímavou odpověď zformulovala i Bára 2 (21). Vlastencem je pro ni „**člověk, který by nikdy neopustil svou rodnou zem, protože je na ni tak moc hrdý, že by ji nehradil odjezdem odsud.**“ Podle Nadi (22) je vlastencem ten, kdo se ztotožní se svojí národností, mluví českým jazykem a má rád svoji vlast. Měl by se jí snažit podporovat, bojovat za ní na poli kulturním, politickém či sportovním. Ostatní respondenti uváděli stejné vlastenecké znaky, jimiž jsou kladný vztah k zemi, láska k ní, podpora, hrdost českého státu a uznávání místních autorit. Vlastenec preferuje všechno, co se týká jeho vlasti, dává navenek najevo svůj zájem, spjatost a hrdost. Bára 1 (22) ve vlastenectví vidí tzv. fatální lásku ke své vlasti. Respondenti také poznamenali, že do této chvíle se nad těmito otázkami nezamýšleli, tyto pojmy jim přišly automatické.

8.3 ANALÝZA VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

8.3.1 Výzkumná otázka č. 1

- **V čem a jak vysokoškolsťí studenti vyjadřují svoji národní identitu, s čím si ji zejména spojují?**

Rozbor výsledků této výzkumné otázky jsou podle stanovených kódů.

Tabulka č. 3 - Stanované kódy pro výzkumnou otázku č. 1

KÓDY	PODKÓDY
Hrdost	Významné osobnosti Jazyk Společenské oblasti
Negativa (bez hrdosti)	-
Pouto k České republice	Zvyky Tradice Svátky

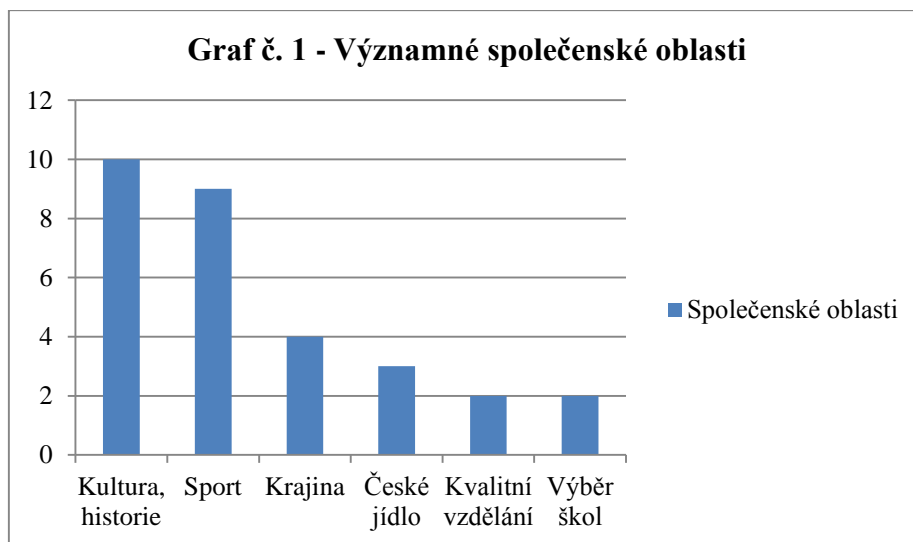
Zdroj: Vlastní empirické šetření

Ze získaných dat vyplynulo, že vysokoškolští studenti vyjadřují svoji národní identitu **značnou hrdostí k České republice** či **opačným způsobem, kdy jsou bez hrdosti**. V této chvíli nepocítují žádné pouto ke své vlasti a zmiňují problémy, které vnímají jako zvláště palčivé či negativní. Svoji národní identitu si spojují i s kladným poutem k České republice. Svoji hrdost vnímají a poukazují na ni především přes pýchu k významným společenským oblastem, významným osobnostem, či oblibou kultury a jazyka.

Jazyk je pro všechny respondenty indikátorem češství, bez něj by Čech nebyl Čechem, nebyl by poznat.

Z výsledků této výzkumné otázky nevynikl žádný rozdíl mezi první skupinou vysokoškolských studentů a druhou skupinou Erasmáků, proto je poukázáno na výsledky v hromadné analýze.

Svoji hrdost na Českou republiku projevuje mladá generace přes významné či úspěšné společenské oblasti.



Zdroj: Vlastní empirické šetření

Respondenti nejčastěji udávali, že si cení kultury a historie. Na tento fakt poukázalo deset respondentů. Zmínili zde spisovatele, divadlo, kulturní památky – hrady, zámky, historické budovy. Dále uvedli českou měnu, již považují za historickou a důležitým artefaktem české společnosti. Sdělili do této kategorie také český film, hudbu, humor a pěveckou scénu.

Druhou nejčastější odpovědí poukazovali hrdostí na sport a úspěšné výkony sportovců. Sportovní oblast je důležitá pro devět respondentů z celkového počtu dvanácti. Konkrétně uváděli biatlon, hokej, fotbal a tenis.

Pro méně než polovinu dotazovaných, tedy pro čtyři respondenty je důležitá oblast krajina, o které míní i to, že bychom ji měli ochraňovat, protože Česká republika má velmi krásné přírodní úkazy.

Další významné oblasti jsou téměř zanedbatelné. Bylo upozorněno na hrdost k výbornému českému jídlu, kvalitnímu vzdělávacímu systému či dobrému výběru škol, na což poukázali tři dotazovaní. Také věda a medicína se objevila na posledních místech žebříčku významných oblastí.

Mladá generace si také ctí několika významných osobností, které jsou pro ně důležité pro rozvoj České republiky a její úspěšnosti ve světě. O význačnou pověst české společnosti se zasloužil především Václav Havel a Tomáš Garrigue Masaryk. Prvního jmenovaného uvedlo šest respondentů, což byla nejčetnější odpověď. Druhého

uvedli tři respondenti. Ze sportovců byli zejména řečeni Jaromír Jágr, Martina Sáblíková a Roman Šebrle. Tito významní sportovci se zasloužili o zveřejnění naší republiky ve světě, kvůli jejich výborným sportovním výkonům. Toto si o každém řečeném sportovci mysleli tři dotazovaní. Následující zmíněné významné osobnosti byli řečeni pouze jednou, ovšem bylo jich sděleno velké množství, proto je uvedu jako zajímavé. Jsou jimi Karel IV., Otto Wichterle, Eva Samková, Karel Kryl, Karel Roden, Václav Klaus, Ota Pavel, Arnošt Lustig, Božena Němcová, Zdeněk Svěrák, Karel Čapek, Alfons Mucha, Franz Kafka, Jan Neruda, Dominik Hašek a nekonkrétní zpěváci, spisovatelé, režiséři a umělecké osobnosti. Zajímavostí je poukázání na smyšlenou osobnost Švejk z knihy Jaroslava Haška, kterou uvedla Lucie 2 (22).

Účastníci výzkumu si svoji národní identitu nespojují pouze s kladnými ukazateli. Vyjadřují ji i **kritickým, negativním pohledem** na určité problémy, které v České republice vnímají.

Nejčastější odpovědí respondentů byla obava z národních menšin žijící na území české společnosti. Především se mladá generace obává Romů, ze kterých mají strach, jelikož vyvolávají zbytečné konflikty, jsou agresivní a pobírají vysoké dávky, oproti českým obyvatelům. Někteří účastníci mají špatné zkušenosti s touto menšinou. Respondenti zmiňují také Vietnamce, ze kterých sice nemají strach, považují je za přátelské a pracovité na rozdíl od Romů. Obávají se ovšem, že „vietnamská menšina již není v České republice menšinou a že těchto obyvatel tu začíná být více než Čechů“. Celkem sedm respondentů nechce mít strach a nepříjemný pocit z toho, že prostředí České republiky je zdatně vytvářeno i nepřehlédnutelnými menšinami, které se rozrůstají.

Nad'a (22) říká: „Tak trošku mi vadí cikáni, protože mi přijde, že ten stát, nebo jako nás občany, tím že nám berou ty dávky, i když to tak nemusí být... Pak mi trochu vadí ti Vietnamci, protože se tady tak trošičku rozlejšej, podle mě z toho nekouká nic dobrého, i když zatím nic nedělají, takže... Jednou se třeba stane, abychom tady nebyli třeba menšinou.“

Lucie 1 (23) je toho názoru, že „žádný národnosti mi nijak nevadí, ani Vietnamci, ani Ukrajinci, ani cikáni mi nevadí. Jen časem jich tu všech bude víc, než samotných Čechů.“

Anna (20) na toto téma uvádí: „Nemám ráda Romové, protože jsem v životě nezažila nějakého normálního slušného Roma. Jsou tu samý nevychovaní a sprostí. Koukají na tebe, jako kdyby ti nejradši něco udělali. A zahrnuji sem i Vietnamce, protože mi přijde, že jich tu bude za chvíli víc než Čechů. Je jich tu mnoho a to se mi nelíbí, že tady víc potkávám Vietnamců skoro než Čechů.“

Michaela (27) říká: „Vadí mi tu Romové... Nepracují a pobírají jen vysoké dávky z našich daní.“

Veronika (22) doložila: „Vadí mi tu Romové... Nevadí mi jiný národy, třeba Vietnamci vůbec ne, protože se jich nemusím bát. Oni jsou pracovití a vím, že když vyjdu v noci na ulici a potkám ho, tak že mi nic neudělá. Ale když potkám problémovýho Roma..., tak se bojím... Je tady u nás problém s menšinami... My pořád ustupujeme a ustupujeme, až nás třeba vytlačí.“

Dalším problémem, jenž pocitují za nepříjemný je politická situace. Ta bude níže konkrétněji popsána (viz. str. 52-54). Dotazovaní účastníci mají také špatný pocit z „české nátury“. Uvádějí typické negativní znaky pro Čecha. Jsou jimi závist, nepřejícnost ostatním, krádeže, pomlouvání, vyledávání v hospodě u piva, neochota pomoci druhým a ztráta vlastní identity. Tohoto názoru je polovina dotazovaných.

Bára 1 (22): „Já se stydím za to, že nemáme žádnou národní hrdost a taky, že si Češi neváží toho, co mají... Očůrávání věcí je takovej náš národní sport, hned po pití.“

Dotazovaná Nad'a (22) je toho názoru, že „mně třeba vadí, že jsou takový ti, no já nejsem pro Zemana, nebo nevadí mi jako prezident, ale ani ho nějak moc neberu, ale vadí mi to, že ho všichni urážej, že vlastně urážej českou státnost. Je to vlastně taková **vlastizrada**.“

Lucie 2 (22) říká: „Nelíbí se mi také, že se český národ čím dál vztahuje do sebe... Všichni mají strach, že jim chcete něco udělat... bohužel se ztrácí identita člověka...“

Respondent Mirek (21) k tomu mj. podotýká: „Co Čech to zloděj...“

Palčivým problémem, který také v rozhovorech zazněl, je vysoká míra nezaměstnanosti, a neúcta k nynějšímu českému prezidentovi Miloši Zemanovi, který

respondentům vadí, kvůli jeho špatné výřečnosti, aférám s alkoholem a rozdělování českého národa. Tvrdí, že není reprezentativní hlavou státu.

Kamila (27) vyjádřila názor: „Třeba náš prezident nynější, to bylo velké šlápnutí vedle. Jeho úlety jak s alkoholem, tak s vyjadřováním, které je úplně špatně. Takový člověk neposouvá Českou republiku do světa.“

Lucie 1 (23) je toho názoru, že „velkým problémem je v naší zemi nezaměstnanost.“

Ze získaných dat také vyplynulo silné pouto poloviny dotazovaných k České republice. V případě „**silného pouta k České republice**“ nezáleží, zda student absolvoval zahraniční stáž či nikoli. Silné pouto pociťují, jak Erasmáci, kteří si po návratu do Čech uvědomili, co v naší zemi mají rádi, tak i studenti, kteří žijí pouze na našem území.

Erasmáci jsou ovšem více otevření i zahraničním tradicím, svátkům či zvyklostem.

Většina dotazovaných je toho názoru, že státní svátky, zvyky a tradice v České republice „upadají“. Měli bychom si je připomínat. Především státní svátky, jež jsou tvořeny naší historií, na kterou by se nemělo zapomenout. Respondenti uvádí, že v dnešní době většina obyvatel bere státní svátek pouze jako den volna a nezajímají se o jeho význam. Moji respondenti nejsou výjimkou. Pouze polovina z nich také uznává tradice a zvyky. Nejčastěji Velikonoce, Vánoce a pouze Bára 1 (22) slaví také masopust a První máj tj. svátek práce. Respondenti by také rádi podporovali české výrobky, pouze čtyři si je kupují. Všichni kritizují vysokou cenu českých výrobků, přitom je hodnotí jako kvalitní a dobré. Nechápu, proč se do České republiky dováží nekvalitní výrobky z ciziny a původem české výrobky jsou předražené. Tento rozdíl vidí především v potravinách.

Veronika (22) vyjadřuje své zkušenosti ze zahraničního pobytu v Itálii, který porovnává se situací v České republice. Uznává české tradice, zvyky a ráda kupuje české výrobky, protože ví, že jsou pěstovány tady. „Prostě vím a poznávám to, že se sem dováží horší věci, to mi vadí. Takže my tu převážně kupujeme věci, který si nevyrobíme. A to jsem třeba poznala v té Itálii, že oni si tam nenechají dovážet věci z ciziny, prostě jsou hrdí, mají svoje výrobky. Většina výrobků jsou kvalitní v Itálii, a i když jsem šla do marketu a koupila jsem si ten nejlevnější sýr, co tam byl, tak to bylo

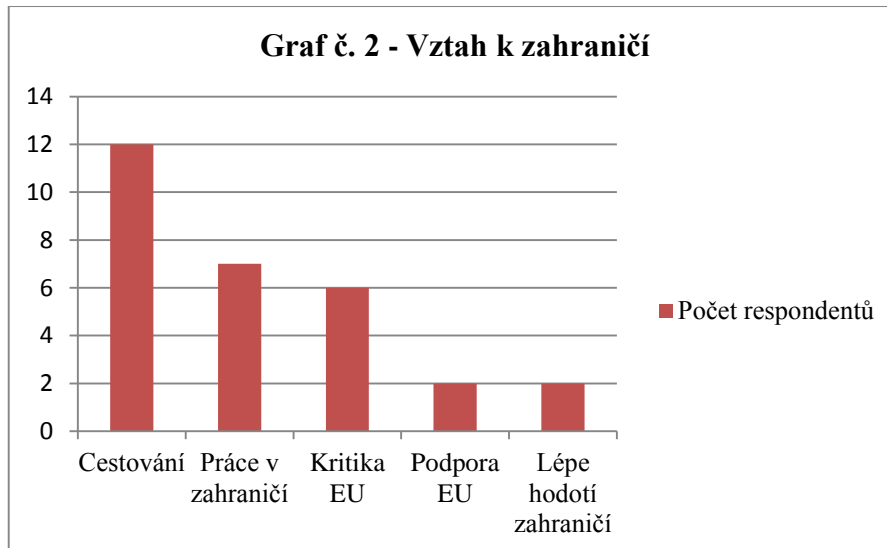
vše strašně dobrý, takže oni si na kvalitu potrpí. Tohle mi na nás vadí, že my to tak nemáme.“

Lucie 2 (22): „ Co se týče tradic a zvyků jsem dost otevřený člověk. Samozřejmě v Česku preferuji ty naše a ráda se o ně podělím s cizinci... Naopak když jsem v cizině, snažím se co nejvíce nasávat zdejší atmosféru, i tradice. Je pro mě důležité vědět, co za tradice mají ostatní.“

8.3.2 Výzkumná otázka č. 2

- **Jaký význam připisují národní identitě v soudobém životě české společnosti?**

Tuto výzkumnou otázku zodpovídáme otázkami ke zjištění vztahu respondentů k zahraničí. Vymezeným kódem pro nalezení výsledků je vztah k zahraničí, osobní a české společnosti.



Zdroj: Vlastní empirické šetření

Respondenti si připisují význam národní identitě v soudobém životě buď **osobní, nebo pro celou českou společnost**. Tato otázka má několik různých aspektů, které jsou mj. také součástí odpovědí i na další výzkumné otázky. Zde se zaměříme na problematiku vztahu respondentů k zahraničí, kde s tímto tématem byla spojována

záliba v cestování. Všichni respondenti chtějí poznávat nové věci, zážitky, kulturu či se seznámit s novými lidmi. Z celkového počtu by si sedm respondentů rádo vyzkoušelo práci v zahraničí, pokud by měli takovou příležitost. Tato možnost je láká z důvodu vylepšení jazykových dovedností a více pracovních nabídek v cizině oproti České republice. Zmiňují, že příčinou jejich budoucího odjezdu je očekávání vyššího platového ohodnocení. Ani toto tvrzení není kritériem pro určitou skupinu studentů. Vyzkoušet si práci v zahraničí chtějí jak Erasmáci, tak ostatní vysokoškoláci. Všichni tohoto názoru chtějí několik let pracovat v zahraničí, ovšem poté se vrátit zpět do České republiky, kde budou žít.

Lucie 1 (23) dokládá tento názor o pracovní příležitosti v zahraničí „kdybych měla tu možnost, udělám to taky. Lepší peníze, lepší práce, lepší vyhlídky na budoucnost... Pro práci jsou lepší cizí země.“

Anna (20) do budoucnosti také plánuje práci v zahraničí. „Hlavně tam určitě budou lepší peníze. Beru to pozitivně a vidím to jako plus pro toho člověka, že udělá něco pro sebe.“

Tereza (21) o přestěhování za práci do zahraničí říká: „Myslím si, že je to ideální nápad, mám to také v plánu... Pro moji kariéru se mi zamlouvají cizí země.“

Bára 1 (22) k tomuto tématu podotýká: „Určitě, kdybych měla nějakou možnost a dobrou práci, přestěhuji se. Ale teď ráda cestuju, objevuju, to miluju a v životě mě to činí šťastnou, ale zatím se vždycky ráda vrátím domů na svíčkovou.“

Kamila (27) je k práci v zahraničí kritická a uvádí opačný názor: „V zahraničí jsou podmínky pro tu práci lepší, hlavně finanční. I když mají lepší platy, tak je to vše hrozně drahý... Z mého pohledu, já bych v zahraničí dělat nechtěla, myslím, že práce se tady dá sehnat, i když ne dobře placená...“

Vztah k zahraničí respondenti připisují národní identitě i významem pro českou společnost. Polovina dotazovaných kritizuje Evropskou unii, míní tím nevýhodné postavení menších národů. Pro ně, by Česko mělo být samo za sebe. Respondentům se nelíbí dovoz výrobků, které si můžeme vyrobit sami, či omezování a příkazy dané České republice. Evropskou unii nepodporují ani proto, že kritizují přijetí eura. Vidí v tom znehodnocení historické měny, české koruny, a znehodnocení úspor. Pouze dva dotazovaní podporují Evropskou unii. Zbylí svůj názor neuvádějí, ale soudím, že Česká

republika by se měla více mezinárodně angažovat. Se spolkem NATO respondenti převážně souhlasí. Dva respondenti lépe hodnotí cizí státy oproti České republice. Ostatní tvrdí, že v každé zemi jsou určité problémy.

Mirek (21) k vstupu do Evropské unie mj. podotýká „pokud český národ odsouhlasil vstup do EU, tak by si to neměl za pár let rozmyslet a nesnažit se utéct...“

Kamila (27) zdůraznila: „Myslím si, že každá země by měla být především sama pro sebe. Když jsme vstoupili do EU, tak nám začala nařizovat, co a jak máme mít, tak si nemyslím, že je určité dobře... Myslím si, že jsou určité hranice a na prvním místě by měla být naše Česká republika a chránit hlavně její zájmy...“

Veronika (22) také ukazuje svůj postoj k mezinárodní angažovanosti: „Určitě je dobře být zapojen v nějakých organizacích, abychom nebyli mimo dění, mimo informace... Co se týče Evropské unie, já na ní nemám moc dobrý názor... Nelíbí se mi, protože nám diktuje, co jak má být, podle mě by to tak být nemělo... Rozhodně jsme proti přijetí eura, protože to ničí naši kulturu...“

8.3.3 Výzkumná otázka č. 3

- **Jaký význam připisují mladí lidé národní identitě ve svém osobním životě?**

Určenými kódy k této výzkumnou otázce jsou hrdost, postavení a vlastenectví.

Národní identita se v osobním životě mladých lidí vyjadřuje především hrdostí, která byla popsána v analýze výzkumné otázky č. 1 (viz str. 41-48). Výsledky poukázaly na fakt, že význam národní identity mladí lidé definují vlastenectvím a někteří se sami identifikují jako vlastenci. U této analýzy nedošlo ke zjištění, zda je rozdíl mezi vysokoškoláky a Erasmáky. Typologie vlastenectví se u nich projevuje nezávisle na zkušenostech.

Typologie vlastenectví

Vlastenci

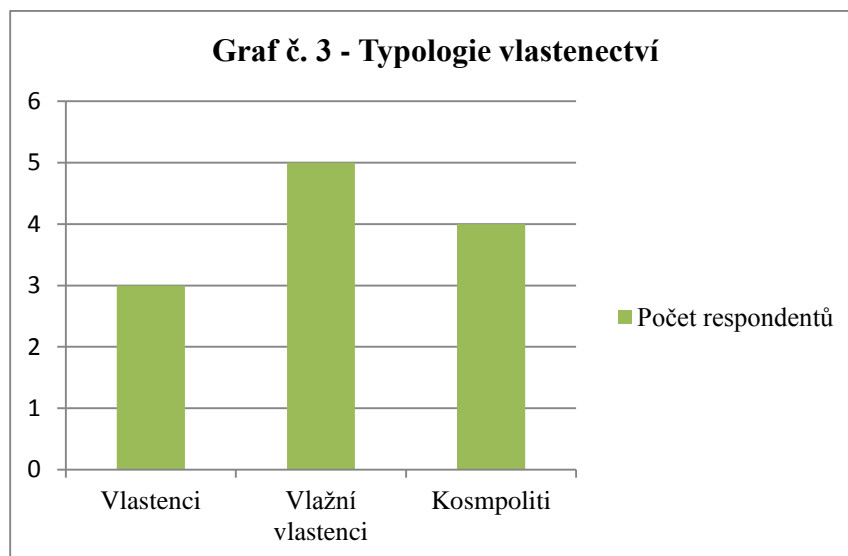
Do tohoto typu spadají respondenti, kteří jsou velice hrdí na české úspěchy. Neznamená to, že jsou se vším v České republice spokojeni. Sice pociťují silné pouto, oproti tomu nejsou hrdí na některé věci. Tím jsou konkrétně politika a „nátura českých obyvatel“. Tito respondenti zatím problémy v české společnosti přehlížejí, neřeší je, ale na svoji vlast nedají dopustit. Kdyby zaznamenali velký konflikt, jsou ochotni pro Českou republiku bojovat. Tereza (21), Kamila (27) a Markéta (22) se značně liší od ostatních respondentů, protože českou vlast chápou jako domov. Cítí, že patří k českému národu a každý jedinec je pro národ důležitý. Dotazované rády cestují do zahraničí, chtějí poznat nové věci, ale vždy se vrátit zpět domů. Uvádí, že pár dní dostatečně stačí. Ovšem Kamila (27) a Markéta (27) by v žádném případě neodjely do zahraničí kvůli pracovní příležitosti. Tvrdí, že práce se dá sehnat i v Čechách, nicméně hůře placená. Tereza (21) absolvovala zahraniční stáž Erasmus, s něčím byla spokojena, s něčím nikoliv. Tato zkušenost u ní projevila stesk po českém domově, silné pouto a uvědomění si, co zde obdivuje.

Vlažní vlastenci

V tomto typu vlastenectví jsou zařazeni respondenti, kteří se značně neidentifikují s českým národem, ani se světovým. Cítí se být jak vlastenci, tak kosmopoliti. Toto myšlení „půl na půl“ mají respondentky Michaela (27), Nad'a (22), Anna (20), Veronika (22) a Lucie 2 (22). Všechny jsou velmi rády, že má Česká republika úspěchy, jak národní, tak světové. V některých situacích by byly rády vlastenci. Také se cítí být Češkami, mají zde své zázemí, ovšem si svůj život představují i v zahraničí. Vlastenectví ani kosmopolita se u nich neprojevují extrémně. Mají zájem o českou společnost stejně jako o světovou.

Kosmopoliti (světoví)

Tento typ se vyznačuje především slabým poutem k České republice. Respondenti zařazení do této kategorie se nepovažují za patrioty. Cítí se být kosmopolitní, světoví. Dva respondenti, Mirek (21) a Lucie 1 (23), se řadí k Evropanům. Bára 1 (22) a Bára 2 (21) se považují za světoobčany, protože svojí činností nejsou významné pro náš stát. Všichni tito respondenti v budoucnu plánují přestěhování se za prací do zahraničí. Český stát mají rádi, ovšem žijí zde pouze ze zvyku, či kvůli rodině. Nedělalo by jim problém se odstěhovat do zahraničí na několik let, či tam zůstat. Tito respondenti mají společné znaky. Nepocítují náležitost k české vlasti, neuvědomují si pouto a o problémy, či úlohy státu se nezajímají. V zahraničí se snaží splynout s cizí kulturou.



Zdroj: Vlastní empirické šetření

Všichni respondenti v těchto typologiích mají společný znak. Tím je pasivní angažovanost do chodu české společnosti, přičemž nezáleží na tom, zda se cítí být vlastenci či nikoliv. Z grafu č. 3 si všimneme převažující typologie vlastenectví, kterou jsou vlažní vlastenci. Toto zjištění se týká pouze zkoumaného vzorku.

8.3.4 Výzkumná otázka č. 4

- **Angažují se mladí lidé do politiky, aktivně či pasivně a co o ní soudí?**

Tato výzkumná otázka zobrazí odpovědi na politickou angažovanost, pasivní či aktivní. Analýza objevuje nejhlavnější problémy v politickém světě. Stanoveným kódem je politická angažovanost.

Mladá generace se v dnešní době částečně zapojuje do politiky pouze volební účastí, popřípadě někteří dotazovaní podepisují petice, či při volbách jsou ve volební komisy. U všech respondentů se objevila značná kritika politické situace. Všichni soudí, že v České republice je největším problémem právě politický systém. Opět se neukázal rozdíl mezi vysokoškoláky a Erasmáky.



Zdroj: Vlastní empirické šetření

Z analýzy rozhovorů vyplynulo, že jedenáct respondentů ze vzorku plní volební povinnost. Chtějí tím ukázat svůj názor. Respondenti zmiňují, že chtějí ovlivnit výsledky voleb, i když není lehké vybrat správného kandidáta. Ti, kteří volí, mají dobrý pocit, že něco udělali pro naši společnost. Aktivní politickou angažovanost činí pouze prostřednictvím voleb.

Markéta (22) dodává, že chodí volit „protože je to v našich rukou co si zvolíme. A myslím, že je to důležitý, když máme tu svobodu volit, tak by každý měl jít. Protože si prostě volí ty zástupce, kteří pak řídí tuhle zemi. A docela mě štve, že hodně lidí volit nechodí, že jsou znechucený tou politikou... chodí volit hlavně důchodci...“.

Jedinou dotazovanou, která nechodí volit, je Kamila (27). Nechodí volit, protože „nemám důvěru v ty strany, které jsou. V historii to vše bylo špatně a nikdo mě ještě nepřesvědčil, že by to mohlo být líp. Každá strana, která se dostane k moci, naslibuje hory doly, ale vlastně se nic nezmění. Až mě někdo přesvědčí, tak volit pravidelně budu.“

Až polovina dotazovaných má značnou nedůvěru v politický systém, proto se do politiky neangažují, ani se o ni moc nezajímají. Jsou toho názoru, že jedinec v této společnosti nic nezmění, proto nejsou v politické situaci aktivní. Dotazovaní posuzují špatně postavené zákony, které jsou neustále obměňovány a rušeny. Některé zákony jim přijdou absurdní. Pět respondentů kritizuje nízké mzdy obyvatel, oproti vysokým platům politiků. Tvrdí, že je to nespravedlivé. Kromě špatně postavených zákonů respondenti uvádějí problém v korupci a ve vysokých daních, s čím nesouhlasí. Toto je důsledkem pasivní politické angažovanosti a nezájem o politické dění respondentů.

Kamila (27) je velmi skeptická ohledně politického systému. „Nedůvěřuji tomu, nedůvěřuji našemu systému, zákony jsou špatně postavené, je tam spousta výjimek a kliček...“

Nad'a (22) se domnívá, že „mi nepřijde, že by dělali něco dobrého pro náš stát. Pro náš stát dělají něco dobrého tak z deseti procent. Z dalších tak padesáti procent dělají na sebe a ze čtyřiceti pro ty, kdo jim zaplatí.“

Lucie 2 (22) říká: „Legislativa mi přijde zbytečně komplikovaná a některé zákony se prostě odhlasují na základě toho, že se zkusí, zda budou fungovat. Nemyslím si, že jsou všichni lidé v politice kompetentní hlasovat o budoucnosti národa.“

8.3.5 Výzkumná otázka č. 5

- **Je vědomí národní identity jiné u studentů, kteří absolvovali studijní pobyt v zahraničí?**

Při analýze výsledků na výše zmíněné výzkumné otázce jsme zjistili, že ve vybraném vzorku respondentů neexistuje rozdíl vnímání a vědomí národní identity u studentů, kteří absolvovali studijní pobyt v zahraničí či nikoliv. Jediným patrným rozdílem u Erasmáků je to, že si více uvědomují pouto k české společnosti a to, že se zde nemáme tak špatně, jak každý nadává.

Lucie 2 (22) odpovídá na otázku, zda ji zkušenost s Erasmem nějak ovlivnila. „Rozhodně mě to ovlivnilo, vážím si teď České republiky a mého původu více. Vím, že tady chci žít. Erasmus mi totálně změnil život a doporučila bych ho každému.“

Michaela (27) také podotýká, že ji tato zkušenost změnila. „Ano, ovlivnila mě. Hlavně jsem si uvědomila, že u nás to není vůbec špatné, jak každý na to nadává.“

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaká je konstrukce národní identity u zvoleného segmentu české mladé generace. Na národní identitu bylo pohlíženo způsobem hledání odpovědi na problém, zda je národní identita a její reflexe odlišná u studentů, kteří absolvovali studijní zahraniční stáže Erasmus oproti jejich vrstevníkům, kteří tyto stáže neabsolvovali. Na základě dosažených výsledků lze formulovat hlavní závěry práce.

Výsledky analýzy ukázaly, že nebylo upozorněno na rozdíl mezi národní identitou českých vysokoškolských studentů a českých Erasmáků. Tudiž se dá soudit, že neexistuje odlišnost v projevování jejich národní identity. Záleží pouze na povaze člověka, ale nebyly zjištěny specifické znaky pro druhy daných skupin respondentů. Národní identita je pro mladou generaci pojmem, který v životě člověka příliš nevnímají. Její vyjádření si neuvědomují, ovšem po provedení empirického šetření poukázali na fakt, kdy si pod tímto pojmem začali uvědomovat následující činitele. Činitelů podílejících se na formování národní identity uvedli několik. Je jimi

projevovaná hrdost ke společenským oblastem, která je zvláště důležitá pro vyjadřování své národní identity a identifikaci s českou společností. Převážně kvůli této hrdosti si respondenti uvědomují svoje postavení ve společnosti a sounáležitost s národem. Právě tato hrdost je největším faktorem pro pouto k České republice, bez které by se národní identita nevyvíjela. Mladá generace pochopitelně nepocituje pouze lásku ke své vlasti. Je spousta negativních ukazatelů, které ovlivňují jejich národní identitu. Je tím politická situace, pod kterou kritizují špatné vedení státu, nereprezentativního prezidenta, či velkou nezaměstnanost. Zvláště nedůvěra v politické strany a ve vládu ovlivňuje pouto k české společnosti. Respondenti zprvu projevují svojí nespokojenost, která je činitelem pro jejich bližší vztah k zahraničním zemím. S tímto faktem mají zkušenost vysokoškolští studenti po absolvování zahraničních stáží. Zpočátku projevovali kritický názor vůči České republice. Negativní názor na některé oblasti v české společnosti jim po návratu ze zahraniční stáže zůstal, avšak došli k poznání, díky kterému jsou v Česku více spokojeni. Poznali, že naše společnost není tak špatná, jak obyvatelé nadávají. Respondenti zjistili, že v jiných zemích jsou také problémy, leckdy větší než zde. Tito respondenti se rádi vrátili do své vlasti.

Rovněž po provedených rozhovorech začali respondenti uvažovat nad pojmy vlastenectví, či národ a nad jejich významem. Do té doby tyto pojmy neměly s jejich životem spojitost. Po té si uvědomili, že faktory spojené s národní identitou jsou výchozím bodem v životě člověk, na který má velký vliv. Respondenti se neradi vyjadřovali k otázkám, zda se cítí být vlastencem či nikoli. Domnívám se podle mého pozorování, že by většina ráda odpověděla, že se cítí být vlastenci. Méně než polovina dotazovaných se cítí být světoobčany. Tito mladí lidé se rádi seznamují s cizinci a považují je za velmi přátelské. Především Erasmáci mají velký počet zahraničních přátel, se kterými se seznámili při stážích. Respondenty, u kterých jsem vyzorovala značné pouto k České republice, ale kteří se neprojevují jako vlastenci, jsem zařadila do typologie vlažných vlastenců. Tato kategorii s vybranými respondenty převažovala. Toto zjištění nemusí být v celkovém počtu mladé generace platné, proto může být dále zkoumané v novém empirickém šetření.

Na základě mnou vybraných respondentů jsem zjistila, že národní identita je hlavně homogenní. Názory respondentů se od sebe nijak výrazně nelišily. Národní identitu vyjadřují zejména hrdostí na společenské oblasti, či významné osobnosti v České republice, se kterými si ji spojují. Její význam si zejména uvědomují při svých

návratech ze zahraničí, jelikož všichni respondenti chtějí poznávat nové země. Svoji identitu k národu chápou prostřednictvím české národnosti, pod kterou spadá společný český jazyk, historie a stejné území.

Důležitým faktorem české identity je obzvláště vnímání cizinců na našem území. Respondenti se obávají z velkého množství přistěhovalců, zejména Vietnamců, ačkoliv povahově jim tito přistěhovalci nevadí. Erasmáci uvádějí, že nezáleží na národnosti člověka, ale na jeho povaze.

Vyjádření vlastenectví poznávám i v nedůvěře k Evropské unii. Ač se někteří respondenti nepovažují vůbec za vlastence, názor, že toto společenství ničí českou kulturu, a neupřednostňuje zájmy České republiky, mluví za své. Objevil se i názor, kdy je pocíťován strach ze zahraničních problémů, konkrétně z islámských států. Ukrajinská krize se mladé generaci také nelíbí, avšak nepovažují ji za hrozbu pro naši republiku. Mladá generace chce pro naši vlast pouze samé úspěchy, chtějí ji vyzdvihovat vůči jiným zemím a žít zde šťastně. Tj. utopická myšlenka. Poté jsou zklamaní, že tak to v české společnosti nefunguje, není to zde ideální a často kritizují stávající poměry.

Výsledkem těchto analýz je zjištění o oslabování národní identity české mladé generace. Zajímavé by bylo v budoucnu navrhnout výzkum, zda se toto zjištění potvrdí na celkovém počtu populace. Poté by bylo možné zmapovat, z jakých důvodů dochází ke slábnutí národní identity. Vzhledem ke zvyšujícímu se množství identit a identifikací člověka je možné se domnívat, že národní identity se budou i nadále v nových podmínkách značně proměňovat. Mladí lidé jsou ochotni projevit vlastenectví v extrémních situacích, přičemž při absenci výrazného znepokojení, pocitu ohrožení nebo v případě jen slabé nespokojenosti projevují pouze vlažný přístup. Toto zjištění je v souladu s prostudovanou literaturou.

LITERATURA

- Disnam, Miroslav. 2000. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 3.vyd. Praha: Karolinum.
- Eriksen, Thomas Hylland. 2012. *Etnicita a nacionalismus*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Gellner, Ernest. 2003. *Nacionalismus*. Brno: CDK.
- Habermas, Jürgen. 2004. „Státní občanství a národní identita: (1990)“. *Filosofický časopis*. 52 (2): 185-205.
- Havelka, Miloš. 2010. „Česká identita aneb Hledání substancí a komunikativní situace“. *Mezinárodní politika*. 34 (5): 10-12.
- Holý, Ladislav. 2010. *Malý český člověk a skvělý český národ: národní identita a postkomunistická transformace společnosti*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Kohák, Erazim. 2009 *Domov a dálava: kulturní totožnost a obecné lidství v Českém myšlení*. Praha: Filosofia
- Linhart, Jiří, Miroslav Petrušek, Alena Vodáková, Hana Maříková. 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum.
- Macek, Petr. 2005. *Kde končí dospívání a kde začíná dospělost*. Vývoj a utváření osobnosti v sociálních a etnických kontextech. Brno: Masarykova univerzita v Brně.
- Mayer, Tilman. 2007 „Evropa a patriotismus.“ *Střední Evropa revue pro středoevropskou kulturu a politiku*. 21 (129): 72-75.
- Mertes, Michael. 1995. „Patriotismus versus nacionalismus.“ *Střední Evropa revue pro středoevropskou kulturu a politiku*. 11 (47): 21-29.
- Müller, Karel. 2008. *Politická sociologie*. Praha: Portál
- Nilan, P., C. Feixa. 2006. „Introduction: youth hybridity and plural worlds.“ Pp. 1-13 in Nilan, P., Feixa, C. (eds.). *Global youth?: Hybrid identities, plural worlds*. New York: Routledge.
- Patapievici, Horia-Roman. 2009. „Vlastenectví, nebo nacionalismus?“ *Plav*. 5 (6): 41-44.
- Rosůlek, Přemysl, Ladislav Cabada. 2002. *Evropa národů, patriotů a integrace*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk.

- Sak, Petr a Karolína Saková. 2004. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda Servis
- Schwan, Gesine. 2006. „Evropský patriotismus v evropském středu“. *Listy: časopis pro politickou kulturu a dialog*. 36 (3): 27-29.
- Silverman, David. 2005. *Ako robiť kvalitatívny výskum: praktická príručka*. Bratislava: Ikar.
- Soukupová, Blanka, Helena Nosková, Petr Bednařík. 2013. *Paměť - národ - menšiny - marginalizace - identity*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze.
- Vágnerová, Marie. 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál.
- Vlachová, Klára a Blanka Řeháková. 2004. *Národ, národní identita a národní hrdost v Evropě. Sociologický časopis*. 40 (4). 489-504.
- Sociologický ústav AV ČR. „Česká národní hrdost a identita“. [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://www.soc.cas.cz/sites/default/files/soubory/tz - ceska_narodni_hrdost_a_identita.pdf.
- ISSP 1995 – Národní identita – Česká republika: Metadata. [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://nesstar.soc.cas.cz/webview>.
- ISSP 2003 – Národní identita II – Česká republika: Metadata. [online]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://nesstar.soc.cas.cz/webview>.

PŘÍLOHY

1. SCÉNÁŘ

1) VZTAH K ČESKÉ REPUBLICCE

V čem a jak vysokoškolští studenti vyjadřují svoji národní identitu, s čím si ji zejména spojují?

Hlavní otázky:

- Co pro tebe znamená národ, národnost?
- Které oblasti společenského života jsou v ČR pro tebe významné či úspěšné?
- Které problémy vnímáš v ČR jako zvláště palčivé či negativní?
- Myslíš si, že je dobře, že slavíme státní svátky?
- Které jiné národnosti než české ti jsou v ČR něčím blízké?
- Vadí ti některé národnosti?
- Proč si nechtěl/a jet na Erasmus? Proč si to nezkusil/a?

Vedlejší otázky:

- Myslíš si, že pociťuješ k ČR silné pouto?
- Jsi v naší republice spokojený/á? Odstěhoval/a by ses hned do ciziny?
- Jak moc preferuješ tzv. pouze „to české“ (např. zvyky, tradice, výrobky...)?
- Ceníš si nějakých významných osobností? Jakých? Jestli ano, je dobře, že je máme?
- Co si myslíš, které atributy z tebe dělají Čecha?
- Co tě nejvíce zajímá o ČR?
- V čem si myslíš, že jsou Češi dobří? V čem naopak špatní?
- Co si myslíš, že se má na české kultuře ochraňovat?

2) VZTAH K ZAHRANIČÍ

Jaký význam připisují národní identitě v soudobém životě české společnosti?

Hlavní otázky:

- Jezdíš rád/a do ciziny?
- Z jakého důvodu vyjíždíš do zahraničí?
- Znáš nějaké cizince?
- Co si představuješ pod tím, že má ČR nějaké národní zájmy, mezinárodně se angažuje? (např. NATO, EU...)
- Domníváš se, že ČR má nějaké problémy ze zahraničí?

Vedlejší otázky:

- Jak vnímáš aktuální problém na Ukrajině? Z islámských států?
- Co si myslíš o tom, že někteří se přestěhují za prací do zahraničí?
- Zamlouvají se ti spíše cizí země? Nebo jsi nejradši v ČR?
- Sleduješ zprávy? – jak zjišťuješ nejrůznější dění a novinky v ČR, ve světě...

3) NÁRODNÍ IDENTITA

Jaký význam připisují mladí národní identitě ve svém osobním životě?

Hlavní otázky:

- Co si představuješ pod pojmem národní identita?
- Co to pro tebe znamená?
- Co se ti spojí s termínem vlastenec? Co pro tebe znamená být vlastencem?
- Považuješ se za patriota? Jak se to u tebe projevuje?
- Kam se řadíš (např. mezi vlastence, Evropana...)?

Vedlejší otázky:

- Jako vysokoškolský student jaké myslíš, že máš postavení ve společnosti?
- Jak se projevuje tvoje cítění se být součástí českého národa?
- Je tvoje chování, jednání, či myšlení dané vlastním přesvědčením nebo rodinou, výchovou?

4) POLITICKÉ ZAMĚŘENÍ

Angažují se mladí do politiky, aktivně či pasivně a co o ní soudí?

Hlavní otázky:

- Chodíš pravidelně volit?
- Zajímáš se o českou politiku? Případně světovou? Do jaké míry se zajímáš?
- Zapojuješ se aktivně do politiky, dění v ČR?
- Souhlasíš s politickými orgány, s jejich rozhodnutími, zákony a celkově s českou legislativou?
- Co si myslíš, že je největším problémem v ČR?
- Řešíš politické otázky třeba s kamarády?
- Když jsi nespokojený, řešíš to aktivněji a intenzivněji nebo neřešíš?

5) ERASMUS

Je vědomí národní identity jiné u studentů, kteří absolvovali studijní pobyt v zahraničí?

Hlavní otázky:

- Do jaké země si vyjel/a za studijním pobytem a jak dlouho jsi tam byl/a?
- Jak se ti líbilo vybrané místo? Co se ti tam nejvíce líbilo?
- Jak hodnotíš tamní kulturu, zvyky, jak tam lidé žijí...?
- Měl pobyt v zahraničí vliv na tvoje uvažování o životě v ČR a na to, jak si se vnímal jako Čech? Ovlivnila tě nějak tato zkušenost?
- Ctíš více Českou republiku nebo cizinu?
- Vidíš nějaké problémy v ČR po své zkušenosti v zahraničí?

6) IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Hlavní otázky:

- Jaký studuješ obor? Proč si se pro něj rozhodl/a?
- V jaké oblasti si představuješ kariéru?
- Kde bydlíš? – na vesnici či městě..., malá obec X velká.. cca počet obyvatel
- Jakou máš jazykovou vybavenost?
- Rodinné podmínky - Jaké je nejvyšší vzdělání rodičů? Jako mají národnost?
Kolik máš sourozenců?
- Jak bys řekl, že sám sebe vymezuješ v místě?

2. OKODOVANÉ ROZHOVORY

KAMILA (27)

Česká zemědělská univerzita, obor regionální environmentální správa, navazující inženýrský

Tazatel: Takže co pro tebe znamená národ, národnost?

Respondent: Tak asi bych řekla soudržnost nebo sociální soudržnost lidí, blízkost těch lidí v zemi. Třeba, když se něco stane, že si ten národ chce pomoci, když nastane třeba válka, takže ta společnost, to je ten národ, tak si chtějí pomáhat a být stejní.

T: Které oblasti společenského života v České republice jsou pro tebe významné či úspěšné? Například na co jsi hrdá?

R: Tak pro mě určitě sport. Třeba v minulosti hokej, který je teď už trochu pasé, ale třeba atletika a cyklistika, tak jsme dost úspěšní a jsme úspěšní i na Olympijských hrách. Pak si myslím, že v kultuře na tom nejsme vůbec špatně, třeba divadla. To máme docela slušnou základnu. A myslím, že se tady hrajou i dobré hry, třeba dramata. A jinak nic.

T: A ceníš si nějakých významných osobností?

R: Tak herečů určitě. Myslím si, že Roden nás proslavil a posunul někam jinam. Dál bych řekla Václava Havla. Ten naši republiku proslavil, což se teď o žádném prezidentovi říci nedá. I když v minulosti myslím, že i Klaus byl lepší, než se stal prezidentem. Ty jeho názory na ekonomiku byly dobré, ale potom to už šlo špatným směrem. A sportovce.

T: A jací sportovci?

R: Sáblíková, Šebrle, ta holka z armády, která chodila na ČZU, ale nevím, jak se teď jmenuje.

T: Vnímáš nějaké problémy v České republice jako zvláště palčivé či negativní? Teď jsi řekla, na co jsi hrdá, tak jestli je něco i naopak.

R: Určitě naše politika, tak je špatná, vše je tam špatně. Například korupce, a myslím si, že máme i špatně postavené zákony, že se toho zneužívá a myslím si, že celý svět tím dobře bavíme, což je velký problém u nás.

T: A nějaký konkrétní příklad?

R: Tak těch úplatků bylo spousta... Třeba tady v Kolíně, Rath, bral šílené úplatky, ale zase proslavil kolínskou nemocnici a ta je na tom teď rozhodně lépe. Pak třeba náš

prezident nynější, to bylo velké šlápnutí vedle. Jeho úlety jak s alkoholem, tak s vyjadřováním, které je úplně špatně. Takový člověk neposouvá Českou republiku do světa, to je neskutečný.

T: Jak moc preferuješ takový to český? Třeba české zvyky, tradice, výrobky...

R: Tak české zvyky mám určitě hodně ráda. To si myslím, že máme asi nejhezčí ze všech okolních států, jako Vánoce, ty máme nejlíp položených ze všech ostatních států. Pak Velikonoce, také super, i když se to také trochu zvirtlo od toho, k čemu je ten zvyk. Tak to mám hodně ráda. České výrobky určitě preferuju před zahraničníma, ale jsou v devadesáti procentech dražší, tak to prostě je. Ale myslím si, že je to potřeba, takové věci podporovat a kupovat a nakupovat, i kvůli ekonomice, abychom to zlepšili.

T: A ty teda kupuješ výhradně české výrobky?

R: Kupuji, snažím se je vybírat. Ale ne vždycky, jako že bych šla přesně pro český výrobek, koupím si věci, které mám ráda. Ale pokud třeba vybírám mezi těstovinami, tak si radši koupím český.

T: A myslíš si, že je dobře, že slavíme státní svátky?

R: Určitě, protože je to kus naší historie a je potřeba si to připomínat. Spousta mladých lidí třeba ani neví, co je zrovna za svátek. Řeknou si super, máme svátek, nemusíme do školy, ale vůbec nevědí, co se v té době stalo a proč se to slaví. Takže to si myslím, že je také potřeba si to připomínat. A mám to ráda.

T: A proč?

R: Protože je to o historii. Sednout si třeba na kafe a říct si, že třeba před padesáti lety nás to posunulo někam, je to myslím důležitý.

T: Co si myslíš, které atributy z tebe dělají Čecha? Jak se dá na tobě poznat, že jsi Čech?

R: Tak mluvím česky, to je první věc. Nevím, ale asi to, že tady žiju, že mám Českou republiku ráda a nedokážu si představit pracovat v zahraničí a odstěhovat se odsud, to bych určitě nechtěla. Je to prostě můj domov. Ale přímo co se ze mě dělá Čecha, to nedokážu říct.

T: Jsou tady nějaké národnosti v České republice, které ti jsou něčím blízké?

R: Určitě Slováci, se kterými studuju. Ty mi jsou úplně nejbliž, jinak ne.

T: A jsou tu některé národnosti, které ti vadí?

R: Vyloženě národnost mi nevadí žádná. Vadí mi lidí, který tady dělají nějaké problémy, nebo který neuznávají naše zákony, ty mi vadí. Ale nějaká národnost? Že

bych si řekla, vadí mi Romové to určitě ne. Sice, když pak využívají sociálních dávek, aniž by museli, to mi sice vadí, ale není to určitě národností, ale povahou toho člověka.

T: Co si myslíš, že se má na české kultuře ochraňovat? Jestli tady něco takového je...

R: Historie, historické památky... Dějiny, je potřeba, abychom si připomínali třeba naše spisovatelé. Určitě i krajinu a lesy, které se nás všech dotýkají...

T: A proč jsi nechtěla jet na Erasmus? Jestli máte ve škole takovou možnost této stáže.

R: Máme tu možnost. Nezkusila jsem to proto, že mám asi strach trochu z cizího prostředí, ale hlavně z cizího jazyka, protože v nich nejsem dobrá. To bych se pak asi naučila, ale bojím se toho, že tam nebudu nikoho znám, nebudu umět řeč... Cestovat a učit se tam jejich jazyk, to ano, to bych zkusila. Ale studovat v tom jazyce, kterému nerozumím, tak to bych asi nedala.

T: A jezdíš ráda do ciziny?

R: Ano, určitě.

T: A z jakého důvodu?

R: Spíš poznávání nových kultur, než abych čekala, že se něco naučím, protože to je vždy krátkodobý... Třeba týden, maximálně čtrnáct dní... Určitě za mořem, poznávat i nové lidi, kulturu, památky, bary, tam se člověk seznámí nejlíp (smích)...

T: A za práci jsi řekla, že by si nejela?

R: Ne nejela.

T: A znáš nějaké cizince?

R: Díky škole pár. Většinou Slováky, možná i nějaký Angličany, ale to asi jen dva.

T: A jak je hodnotíš, třeba ty Slováky?

R: Určitě přátelsky a myslím, že jsou i vstřícný. Snaží se pomoc, když můžou... Když sháníme nějaké materiály, tak pomáhají. Vidím to hlavně ve škole, protože jinak s cizinci do styku nepřijdu. Znáám i jednoho Ukrajince a o něm bych řekla, že je hrozně pracovitej a také přátelský. Ukrajinci jsou ale takový jiný... Třeba oproti těm Slovákům, tak Slováci jsou takový přátelský, že by se pořád objímali a tak. A ty Ukrajinci si drží odstup, i když jsou hodní, ale jsou odtažitý.

T: A pociťuješ konkrétně nějaký rozdíl mezi tebou a jimi?

R: Národnostně určitě nepociťuji, ale rozdíl je třeba tím, že každý člověk je jiný. Nemůžu říct, že tento Slovák je stejný jako já, ale je to spíš osobností, každá je jiná. Nemyslím si, že když je to Slovák, tak to na tom něco mění.

T: Co si představuješ pod tím, že má Česká republika nějaké národní zájmy, mezinárodně se angažuje?

R: Myslím si, že každá země by měla být především sama pro sebe. Když jsme vstoupili do Evropské unie, tak nám začala nařizovat, co a jak máme mít, tak si nemyslím, že je určitě dobře. I když nám zase nechali také ty regionální věci, to je hezký, ale myslím si, že jsou určité hranice a na prvním místě by měla být naše Česká republika a chránit hlavně její zájmy a né když, třeba tady byly teď z Ameriky ten konvoj, tak tady projede, to je dobře, ale ne aby se to potom nějak nepřehnalo, že Američani jsou super, že nám vždy pomohli, ale to také dál nemusí být, a můžou nám i uškodit. Jde hlavně o to chránit ten náš národ.

T: A domníváš se, že máme nějaké problémy jako Česká republika ze zahraničí?

R: Nemyslím si, že by mohl vzniknout nějaký konflikt. Myslím, že jsme takový nestranní jako Česká republika. Těžko říct... To co víme my a to co se děje nahoře, to vědět nemusíme. Ale nemyslím si, že máme s někým nějaký konflikt.

T: A jak vnímáš aktuální problém na Ukrajině?

R: To je dost nepříjemné, je to blízko u nás. Může se zvrtnout během několika minut a nikdo s tím tady nic neudělá. Ale že by se nás to týkalo nějak přímo, to si také nemyslím. Prostě člověk nikdy neví, kam se to posune, co se stane... Ale, že by jsme si tady měli dělat nějaké zásoby a klepat se, že nás vybombardujou všechny, to si také nemyslím.

T: A co říkáš na aktuální problém z islámu?

R: To si myslím, že je horší věc, protože islám má největší problém s Amerikou, vždycky to tak je a vždycky to asi i tak bude. My jsme mezi nima a to je sakra nebezpečný. A když se někdo rozhodne buď z islámu, nebo z Ameriky, rozhodnout se, že to tak dál už nebude a zmáčknout jeden čudlík, tak může být tady po nás po všech. Takže to velký problém je. Je třeba to sledovat, ale zabránit tomu není v silách třeba naší republiky.

T: A máš z toho ty strach?

R: Reálný strach ne. Protože to bych musela mít strach ze všeho, ze všech špatných věcí na celém světě. To bych nemohla žít dál a jen se nervovat a ležet v posteli hahaha (smích)... Kdybych si říkala, že nás za chvíli vybombardujou, tak bych nemusela chodit ani do školy, ani do práce a o nic se snažit. To nejde se tak nervovat.

T: A co si myslíš o tom, že se někteří přestěhují za práci do zahraničí?

R: V zahraničí jsou podmínky pro tu práci lepší, hlavně finanční. I když mají lepší platy, tak je to vše hrozně drahý. Dokážu pochopit, když někdo bydlí u hranic a jezdí za prací třeba do Německa, ale bydlí v České republice. To dokážu pochopit, tak jde

vyloženě o peníze. Z mého pohledu, já bych v zahraničí dělat nechtěla, myslím, že práce se tady dá sehnat, i když ne dobře placená, ale lepší než ležet doma.

T: A když se někteří za tou prací přestěhují, bereš to třeba, že je to škoda, že nám utíkají vzdělaní lidé?

R: Určitě je to škoda. Spousta vědců, zdravotníků utíkají pryč. Odchází, protože ty platy tady nejsou takové a je logický, že chtějí žít líp a mít více peněz. Ale to je postavené tou vládou, která si není schopná cenit takových lidí, kteří by nás mohli posunout nějak líp a dál. Ty podmínky tu jsou na práci špatný, tak je jasný, že když člověk má schopnosti a chce něco dokázat, tak to tady ne vždycky jde. Nejsou tady na to ty prostředky. I ti vědci, kteří tady dokáží vynalézt spoustu věcí, tak mají základní věci na to, ale kdyby byli třeba v zahraničí, tak mají na to podstatně více věcí a peněz.

T: A sleduješ zprávy? Nebo jak zjišťuješ novinky v České republice a ve světě?

R: Nejčastěji ze zpráv, ale nesleduji je pravidelně, třeba jednou za týden. A jinak většinou z internetu na novinkách.cz.

T: Teď přejdeme k národní identitě. Co si představuješ pod tímto pojmem?

R: Pod tím bych viděla něco, co nás jako specifikuje, co máme společného, co pro nás znamená Česká republika, český národ, jak nás vidí ostatní země, jak nás třeba popisují. **Hlavně nějaké vlastenectví.**

T: A přímo konkrétně co to pro tebe znamená?

R: **Pro mě vlastenectví.**

T: A co se ti spojí s termínem vlastenec?

R: **Člověk, který má rád svojí zem. Uznává autority v tom státě, podporuje ve fanouškovství ten stát. Má rád svoji zem, lidi v tom národu.**

T: A považuješ se za patriota?

R: **Já asi jo.**

T: A jak se to u tebe projevuje?

R: **Asi tím, že to tady mám ráda. Chtěla bych, aby to tady bylo fajn, abychom se měli dobře a vše bylo tak jak má.**

T: A nějaký konkrétní příklady?

R: **Fandím sportu. Mám ráda atletiku, tak té fandím.**

T: A teď si vymysli, kam se třeba řadiš. Dám ti nějaké nápovědy, třeba vlastenec, mezinárodní, nebo se cítíš jako Evropan, nebo jsi spíše pasivní...

R: **No prostě Čech! Vlastenec prostě.**

T: No, ale to co jsi řekla, zase nevypadá, že jsi úplně vlastenec.

R: Jsem vlastenec, ale nejsem aktivní. Že bych šla někam skandovat, že se mi tohle nelíbí to ne. Takže pasivní vlastenec.

T: Jako vysokoškolský student, jaké si myslíš, že máš postavení ve společnosti?

R: Nic moc, protože dnes je vysokoškolských studentů a lidí s titulem hodně, takže pokud člověk není třeba nějaký vědec, který by tomu národu nějak pomohl a trošku ho někam posunul, tak to není dobré. Já třeba obor, který studuju, tak můžu v něčem pomáhat v tom životním prostředí, ale abych vážně nějak pomáhala to ne. Takže to postavení ve společnosti je složitý. Kdybych byla matematik, který by mohl něco vymyslet a všem pomoci, tak by to bylo lepší. Ale je spousta vysokoškolských oborů, který jsou jen pro to udělat si titul a sehnat dobrou práci. Ale ne vždycky to tak funguje. Třeba dneska vyučení učni mají lepší postavení na trhu práce než my vysokoškoláci.

T: Takže u tebe je to studium jen proto, že se honíš za diplomem?

R: Asi jo. Samozřejmě bych chtěla být někde na úřadě na životním prostředí a zakazovat a povolovat a mít rozhodovací slovo, to bych chtěla, ale je to i kvůli titulu.

T: A jak projevuje tvoje cítění se být součástí českého národa? Nebo jak se projevuje tvoje osobnost ve smyslu národa?

R: Tak každý jedinec je pro národ důležitý, protože kdyby třeba nebylo mě, tak je nás už o jednoho míň, takže každý je ve státě důležitý. Ale žádná činnost pro ten stát to ne. Hlavně se za mě platí daně, to je tak asi přínos pro Českou republiku, jinak žádný.

T: A je tvoje chování, jednání, chování či myšlení dané vlastním přesvědčením, nebo rodinou a jejich výchovou?

R: Oboje. Kdyby mi naši nevštěpili nějaký základní znalosti, tak bych se vyvíjela jinak. A nejsou to jenom rodiče, ale i blízké okolí třeba prarodiče, dávají člověku do toho života spoustu. Ale dokud si to ten člověk nesrovná v hlavě sám, tak nemůže fungovat na sto procent. Tak si myslím, že v tom člověku tu je jak zakořeněný, tak přirozený chování.

T: A tak ty teď jednáš z vlastního přesvědčení?

R: Jednám z vlastního přesvědčení a mám své názory. Jedu si samo podle svého, ale vštípili mi základní chování, které mám a který mi celý život ovlivňuje.

T: Chodíš pravidelně volit?

R: Ne nechodím.

T: A proč?

R: Protože nemám důvěru v tv strany, které jsou. V historii to vše bylo špatně a nikdo mě ještě nepřesvědčil, že by to mohlo být líp. Každá strana, která se dostane k moci, naslibuje hory dolů, ale vlastně se nic nezmění. Až mě někdo přesvědčí, tak volit pravidelně budu.

T: Zajímáš se o českou politiku?

R: Trochu určitě, ale že bych to nějak hodně sledovala, kdo zrovna teď je ministr to ne.

T: A proč ne?

R: Protože k nim nemám tu důvěru, to je spojené se vším.

T: A zajímáš se o světovou politiku?

R: To trochu míň než o naši, ale zajímám se o takové rozhodnutí třeba amerického prezidenta, protože to se nás všech dotýká. Takže trochu ano, ale nesedím stále u zprávy a nesleduji politiku jak naši tak zahraniční.

T: A zapojuješ se nějak aktivně do politiky?

R: Ne.

T: A proč ne?

R: To to je zase stejná odpověď. Nedůvěřuji tomu, nedůvěřuji našemu systému, zákony jsou špatně postavený, je tam spousta výjimek a klíčků...

T: A třeba když s něčím nesouhlasíš, reaguješ na to nějak?

R: Ne, protože jsem pasivní vlastenec, i když je to špatně, je to tak. Ani se s tím nedá nic udělat, maximálně volit, ale zase jsme u toho u té důvěry.

T: A souhlasíš s politickými rozhodnutími, zákony a celkově s českou legislativou?

R: Ne souhlasím, všechno je špatně. Jak už jsem o tom mluvila, zákony jsou špatně postavený, každý kdo chce, tak z toho uteče. Poctivý lidi na to potom doplatí, takže zase špatně. Politické strany se předhánají akorát v moci, aby měli více peněz a mohli si více nahrabat. Je to celé špatně postavený, nemůžeme se na tu vládu spolehnout.

T: A co si ale myslíš, že je největším problémem v České republice?

R: Peníze, úplatky, nedůvěra lidí k té vládě. Potřebuje to, aby do toho někdo šel, kdo to umí, zajímá ho to a nedělá to jen kvůli penězům, aby zbohatl. Prostě někdo, kdo se tomu národu bude věnovat a neškodil.

T: A řešíš politické otázky třeba s kamarády?

R: Ano! Tak si posedíme a u piva se to řeší nejlíp, vždy si zanádáme. Ale že bychom to řešili na nějaké lepší úrovni, co je potřeba udělat a tak, to ne. Prostě si jen zanádáme.

T: Teď už jen identifikační údaje. Jaký studuješ obor a proč si se pro něj rozhodla?

R: Studuji RES, je to environmentální regionální správa. Rozhodla jsem se proto, že je to navazující na můj obor, územní technická správní služba. A studuji to, protože se to týká životního prostředí a myslím si, že by bylo potřeba tady zlepšit pár věcí, ale nemyslím si, že jsem úplně schopná jako jeden jednotlivec něco udělat, ale myslím, že to životní prostředí je potřeba podporovat a bránit ho.

T: A v jaké oblasti si představuješ kariéru? Třeba ve svém oboru, nebo nějaký tajný sen?

R: V nějaké životní správě bych chtěla dělat. Tajný sen mám, ale vůbec se to netýká vysoké školy. Chtěla bych mít svůj salon manikúru a pedikúru, ale to je takový sen, na který nikdy nedosáhnu.

T: A kde bydlíš?

R: V Bečvárech, je to malá vesnice a má kolem tisíce obyvatel.

T: Jakou máš jazykovou vybavenost? Jaké umíš cizí jazyky a jak dobře?

R: Vybavenost špatnou. Umím lehce německy, ale to se nedomluví, jak si představím, nějaké základy. A v angličtině ještě nějaký mírnější základy.

T: A učíš se jazyky ráda?

R: Ne, protože mi to nejde a neumím to a vzdávám to.

T: Jaké je nejvyšší vzdělání rodičů?

R: Máma má maturitu z ekonomky a táta je vyučený jako truhlář.

T: A jakou mají národnost?

R: Češi.

T: A kolik máš sourozenců?

R: Jednoho, staršího bráchu, je hasič.

T: A máte nějaké příbuzné v cizině?

R: Strejdu, bráchu od táty.

T: Jako že odtamtud pocházíte?

R: Ne, jen on se tam přestěhoval.

T: A jak by si řekla, že sama sebe vymezuješ v místě? Někdo řekne, že se cítí jako Pražák...

R: Já jsem typický vesničan, buranka vesnice.

T: A proč se tak cítíš?

R: Dá se to na mě asi poznat, mám ráda takový ten klid, a když jedu do města, tak jsem z toho taková vykulená. Mám to tu ráda, mám ráda klid, a když se všichni znaj a navzájem se pomlouvají hahaha (smích)...

KÓDY

HRDOST

PODKÓDY

- společenské oblasti

(hokej, atletika, cyklistika, divadlo)

- významné osobnosti

(Václav Havel, Václav Klaus, Roden, Šablíková, Šebrle)

- jazyk

- kultura

NEGATIVA (politika, korupce, nedůvěra lidí k vládě)

POUTO K ČR (zvyky, tradice, svátky)

VZTAH K ZAHRANIČÍ

- osobní (cestování, poznání nových míst, seznámení s cizinci a kladný postoj k nim)

- české společnosti (ČR sama pro sebe, negativní přístup k EU, Ukrajina, islám)

POSTAVENÍ (velké množství absolventů s titulem, málo práce)

VLASTENECTVÍ („pasivní vlastenec“, fanouškovství, láska k vlasti)

POLITICKÁ ANGAŽOVANOST (nedůvěra v politické strany)

VERONIKA (22)

Univerzita Hradec Králové, obor sociologie obecná a empirická, absolvován Erasmus v Itálii

Tazatel: Co pro tebe znamená slovo národ?

Respondent: ... Tak určitě, že národ je vymezený hranicema, takže nějaký stát, uvnitř je nějaký národ. A ten národ je spojený s různými vlastnostmi, které jsou taky daný tou kulturou. Ten národ by měl být jednotnej vůči jiným národům. Měl by zastávat stejné názory, mít podobné smýšlení.

T: Které oblasti společenského života jsou v ČR pro tebe významné či úspěšné?

R: Jsem hrdá třeba na naše sportovce. To si myslím, že máme dobré sportovce.

T: Konkrétně třeba?

R: Konkrétně biatlon, pak jsem hrdá na naše hokejisty. Na ně hodně, půlka našich hokejistů je v Americe a v Rusku, jsou to nejúspěšnější hráči světa, jsou uznávaný. Tak to určitě považuju za významnou oblast. Jinak určitě i nějaké objevy a na vědu...

T: A konkrétně nevíš?

R: Konkrétně na Wichterle, který vymyslel kontaktní čočky, protože je nosím. Jsou úplně úžasný, je to skvělý vynález, takže na tohle jsem také dost hrdá.

T: Které problémy vnímáš v České republice jako zvláště palčivé či negativní? Teď si mi třeba řekla, na co jsi hrdá, takže teď nějaký opak, co se ti tu nelíbí...

R: Tak určitě se jedná o politiku, na ní je nejvíc vidět, že je to i mezinárodně ty vztahy, jak vystupuje Česká republika. Tohle vidím jako problém, nejvíc třeba Evropská unie, že nám diktuje, jsou to samé zákazy a příkazy, to si myslím, že by nemělo být. My jsme tady v tomhle, že ustupujeme. Je tady u nás také problém s menšinama, to vidím, jako velký problém. My pořád ustupujeme a ustupujeme, až nás třeba vytlačí. To vidím, jako velký problém. Oni se rozpínají, narukují si práva. Přejde mi, že jsme v menšině jako národ, tak to vidím, jako problém.

T: Takže s těma národnostmi, vadí ti tu nějaké?

R: Vadí mi tu Romové. Není to proto, že bych byla rasista, to vůbec ne. Nevadí mi jiný národy, třeba Vietnamci vůbec ne, protože se jich nemusím bát. Oni jsou pracovití a vím, že když vyjdu v noci na ulici a potkám ho, tak že mi nic neudělá. Ale když potkám problémovýho Roma, tak prakticky, když potkám skupinku tadytý menšiny, tak se bojím, radši přejdu na druhý chodník, protože nikdy nevíš, co ho napadne. Takže... Jiní

mi nevadí, někdo má třeba problém s Muslimy, to já vůbec, jelikož tu u nás moc nejsou, ale také musíme být opatrní. To je v tom, jaké si nastavíme pravidla...

T: A když tady říkáš dost negativní věci, tak jsi spokojená, nebo spíše nespokojená v České republice? ... Nebo by ses radši odstěhovala do ciziny?

R: Vždycky jsem to tak měla... Ale v poslední době si říkám, že všude je něco. Třeba nedávno ta Francie s těma Muslimama... Všude prostě je něco, v Itálii jsou zase uprchlíci z Afriky, takže ... Jak jsem byla pryč, tak jsem si více rozšířila obzory a dívám se na to jinak, prostě nadávám na to, že tady je také něco špatně, ale v jiných státech mají také problémy. Nedávno jsem si tak říkala, že někde na světě jsou horší problémy, zemětřesení, tsunami a my si tu žijeme pořád v takové klidnější oblasti. Spíš se na to dívám tak, že kdybych někde našla něco, co by mi vyhovovalo, lepší styl života, tak bych se asi přestěhovala, ale ne kvůli těmto problémům, to bych se asi nepřestěhovala, protože to pořád není tak špatný. Ale může se stát, že to bude horší.

T: Vlastně jsi před chvílí řekla národnosti, které ti vadí, tak jsou tady nějaké národnosti, které ti tu jsou něčím blízcí?

R: V podvědomí mám hlavně ty Romy a Vietnamce, kteří mi trošku vadí, protože se s nimi dostáváme do kontaktu každý den. Ale mně samozřejmě nevadí, jako národnost, ale jde o to, jak se chovají, jak žijou a jakou mají náuru. O to jde. Jinak nevím.

T: A když jsi zmínila toho Wichterleho, ceníš si ještě nějakých jiných významných osobností?

R: Třeba ze sportu Jágr, toho si vážím. Myslím si, že je to takový správný člověk, toho si vážím. V historii je to takový sporný, když jsem v té době nežila, tak je to takový těžký... Nevím, asi mě nic nenapadne.

T: Co si myslíš, které atributy z tebe dělají Čecha? Jak se dá u tebe poznat, že jsi Čech? ... Máš třeba nějaké specifické vlastnosti?

R: Rozhodně jazyk, to mi nikdo nevezme. Měla by tu být na národní hrdost, ale nevím, jestli ji v sobě mám tak velkou. Nevím... specifický vlastnosti, ne. Kromě toho jazyka mě nic jiného nenapadá.

T: A jak moc preferuješ tak zvané pouze to české? Jako třeba zvyky, tradice, výrobky? Jaký to má pro tebe význam, nebo zda to uznáváš...

R: Rozhodně uznávám, to určitě. Jsem na to zvyklá, od malička v tom žiju, tak bych nerada o to přišla. Takový ty typicky český, třeba Velikonoce, první Máj, masopust taky. Určitě to uznávám, i když ne vše slavím. Co se týče třeba výrobků, tak je také uznávám, protože vím, že jsou pěstovaný tady, že nejsou dovezený od někud, kde

nevím, co se s tím dělalo. Jenže je problém na našem trhu, že tady je to nejlevnější a horší věci, ať se to týká potravin, tak oblečení. Prostě vím a poznávám to, že se sem dováží horší věci, co mi vadí. Takže my tu převážně nakupujeme věci, který si nevyrobíme. A to jsem třeba poznala v té Itálii, že oni si tam nenechají dovážet věci z ciziny, prostě jsou hrdí, mají svoje výrobky. Většina výrobků jsou kvalitní v Itálii, a i když jsem šla do marketu a koupila jsem si ten nejlevnější sýr, co tam byl, tak to bylo vše strašně dobrý, takže oni si na kvalitu potrpí. Tohle mi na nás vadí, že my to tak nemáme. My si radši necháme dovést věci, které se za chvíli rozpadnou, ale v té Itálii by to třeba ani nedali do oběhu.

T: A vyhledáváš třeba české výrobky?

R: Jelikož nemám svoji domácnost a všechno tohle obstarávají rodiče, takže když já jdu do obchodu, tak si jen něco koupím, ale je mi jedno co. A také čím kvalitnější a český produkt, tím je to dražší. Ale do budoucna bych ráda byla tak finančně na tom dobře, abych si kupovala to nejkvalitnější a český a to nejlepší.

T: Myslíš, že je dobře, že slavíme státní svátky? Má vůbec cenu si je připomínat?

R: Určitě jo, protože si připomínáme nějakou důležitou věc, která se stala a utvořila nějak náš národ a my si ji tím připomínáme. Určitě to má význam. Jen mám pocit, že u nás se to moc nevnímá, každý si řekne, jo bude státní svátek a máme volno, nejdu do práce, nejdu do školy, a o tohle jde. Ale když jsem zažila v Itálii státní svátek, tak jde o něco jiného, oni tam mají oslavy, sešlost, mají tam různé akce, připomínkové věci... Takže má to cenu, samozřejmě to má cenu, ale mám pocit, že u nás se vytrácí důvod toho svátku, že nikomu ani nedojde, že třeba slavíme, že jsme se stali samostatnou republikou...

T: Takže mě tak přijde, že tu Itálii hodnotíš líp...

R: Nebudu říkat, že ne. Nevím... **Tak já se tady cítím doma...** Ale možná jo, možná líp hodnotím tu Itálii.

T: A co si myslíš, že se má na české kultuře ochraňovat? Je něco?

R: **Myslím si, že kulturní památky. Myslím, že Česká republika má spoustu hezkým památek, který by se měly ochraňovat, takže do toho určitě investovat. A mělo by se jakoby ochraňovat i ty naše zvyky, tradice i tu našu národu.** Nepřijde mi správný to míšení kultur. Myslím si že, když člověk chce být v jiné kultuře, tak má přijmout ty zvyky té kultury, ale byla by škoda, aby zanikla jedna kultura, kvůli tomu, že je tu jiná dominantní. Jednou jsme národ, Česká republika, tak by to mělo vše tak být. Neříkám, že někdo to tak nemůže mít...

T: Proč jsi chtěla jet na Erasmus?

R: Na Erasmus jsem chtěla jet proto, protože jsem měla pocit, že chci něco zkusit. Mám strašně ráda cestování, konkrétně tu Itálii. Takže jsem šla za tím, že chci do Itálie. Kdybych neměla možnost jet do Itálie, tak nevím, jestli bych přemýšlela jet někam jinam, ale i proto, že bych se bála. Z té Itálie mám dobrý pocit, byla jsem tam i na dovolené a měla jsem pocit, že znám trochu tu kulturu, že vím, že to tam je v pořádku i ti lidi. Celkově jsem chtěla zkusit něco jiného. A také mám takovou touhu žít někde jinde, než v České republice. Tak jsem to chtěla zkusit. A také, že jsem hodně začala pociťovat stereotyp a říkala jsem si, že potřebuji zkusit něco jiného, abych si rozšířila obzory, abych se dívala na věci i trochu jinak, získala zkušenosti a osamostatnila se. A dokázala si, že dokážu žít sama a sama něco udělat.

T: Jezdíš ráda do ciziny?

R: Ano hodně ráda.

T: A z jakého důvodu?

R: Jednak že se chci podívat pryč z České republiky a poznat nové věci. Většinou si vždy vybírám místa, kde je něco zajímavého i historicky, památky... Vždy si vyznačím, proč bych tam jela.

T: A nejradši jezdíš do té Itálie a ještě někam?

R: Ano do Itálie, ale nejradši k moři. Někam na místo, kde můžu podnikat i výlety, za památkami a po nějakých zajímavých věcech.

T: A určitě znáš nějaké cizince, jaké?

R: Zním, díky Erasmu. Zním Poláky, Italy, Slováky...

T: A jak je hodnotíš, ty jednotlivé národnosti?

R: Poláci jsou hodně hrdí, někdy mi to až vadilo, nejsou takový všichni, ale z některých to je vážně cítit, je to takové nepříjemný, když by se člověk měl bavit o jejich a naší zemi, tak by to nebylo dobré. A Italové, tak ty jsou přátelští, nemají vůbec problém mluvit s cizincem, nemají žádné tendence se povyšovat a Slováci jsou stejní jako my.

T: A která ta národnost ti je nejbližší?

R: Nejbližší z těchto tří mi jsou Italové, protože Slováky neberu tak, že jsou jiný, jsou jako my.

T: A proč ti Italové?

R: Protože jsou takový přátelští, komunikativní...

T: A vidíš, nějaký rozdíl mezi tebou a jima?

R: Tak povahově, jak jsem to říkala.

T: Takže jaká jsi ty a jací Italové, když ti jsou nejbliž?

R: Tak já si myslím o sobě, že nejsem asi tak otevřená, jako jsou oni, kterým nedělá takový problém bavit se s kýmkoliv, že ho hned berou za přítele, ale u mě to trochu trvá, já potřebuji nejdřív zjistit něco o tom člověku, abych k němu měla důvěru, jenže oni tak nepřemýšlí a berou všechny. Tohle je takový největší rozdíl. Možná i co se týče morálky, nebo máme jiné zvyky než oni... I přes ty rozdíly mi jsou nejbliž.

T: A co si myslíš, že se někteří přestěhují za prací do zahraničí?

R: Kdybych takovou možnost měla, tak bych se přestěhovala, takže když by ten člověk byl více spokojený tam s tou prací, tak ať se přestěhuje.

T: Co si představuješ pod tím, že má Česká republika nějaké národní zájmy, mezinárodně se angažuje?

R: Určitě je dobře být zapojen v nějakých organizacích, abychom nebyli mimo dění, mimo informace, ale záleží na tom, jaká je to organizace. Co se týče Evropské unie, já na ní nemám moc dobrý názor, nebo pohled. Nemám ji ráda, protože se mi nelíbí, že nám diktuje, co jak má být, podle mě by to tak být nemělo, nelíbí se mi to. Rozhodně jsem proti přibíhání eura, protože to ničí naši kulturu, dává to sice dohromady všechny státy. Na nějaké úrovni je to dobře, že spolu spolupracují, ale ne na té úrovni, že všichni budou mít euro, takže přijdou o nějakou historickou měnu. S Evropskou unií nesouhlasím, ale co se týče nějakých dohod a smluv a spolupráce, tak to je určitě dobře.

T: Dobře. A domníváš se, že má Česká republika nějaké problémy ze zahraničí?

R: Myslím si, že nějaké velké problémy se zahraničím Česká republika nemá, protože si myslím, že vždycky všem přizpůsobíme, že nejsme nějaký suverénní stát, který řekne ne a bude to takhle, tak si myslím, že nějaké velké problémy nejsou.

T: A jak třeba vnímáš aktuální problém na Ukrajině?

R: Těžko říct, nejsem úplně v tom, nemám to vše načtený, nikdo asi přesně neví, jak to tam je, takže nemůžu nějak soudit. Každopádně si myslím, že to Amerika zveličuje a je to ku jejímu prospěchu, takže nevím, jak se postavit k tomu Rusku, ale myslím, že ta Amerika tam nepatří.

T: A máš třeba strach, když je to blízko nás?

R: Ze začátku jsem měla velký strach, to určitě, říkala jsem si, že je to blízko. Strach jsem měla, ale když už se to uklidnilo... Ale pořád doufám, že z toho nebude nic velkého. Ale je to těžký, protože ta média to vše zveličují. Někde se něco stane, je toho plný internet, plná televize, všichni straší a za měsíc, pokud si to člověk sám nevyhledá,

tak ani nevím, jak to tam vůbec je. Takže média to vše tak nafouknou, tím pádem nevím.

T: A jak vnímáš aktuální problém z islámských států?

R: No to vnímám, jako velký problém. Ne konkrétně z naší České republiky, teda zatím. Ale co se týče třeba v Německu, ve Francii. To je velký problém, s tím by se mělo něco začít dělat, ale obávám se, že je pozdě, protože na takový věci je potřeba myslet brzo a ze začátku to nějak regulovat. Toho se docela bojím, protože si myslím, že islámský stát je dost silný, toho se bojím víc, než toho na té Ukrajině, je to docela špatný.

T: A sleduješ zprávy, nebo jak zjišťuješ tyhle novinky?

R: Sleduji zprávy, a především na internetu. To přečtu každý den, takové to základní dění. Na zprávy v televizi se moc nedívám, protože celkově televizi moc nesleduji, jen občas, když jsem doma, tak se chvíli podívám, ale hlavně ten internet.

T: A co si představíš pod pojmem národní identita?

R: Představím si pod tím ztotožnění se s tou skupinou lidí, která žije uvnitř státu.

T: A přímo pro tebe to znamená co? Nebo jak se u tebe projevuje?

R: Prostě mám pocit, že jsem Čech, tak se tak cítím a přijímám klasický tradiční zvyky, návyky a funguju tady jako ostatní.

T: A co se ti spojí s termínem vlastenec?

R: S termínem vlastenec se mi spojí člověk, kterej preferuje všechno, co se týče té jeho vlasti, ať je to hudba, televize, různé domácí produkty. Navenek to dává najevo, je hrdý na tu svoji zemi.

T: A považuješ se ty za patriota?

R: haha (smích) Moc ne...

T: A proč ne?

R: Protože prostě jsem takovej typ, že mám ráda támhle to, támhle to a různě ze všeho možného. Nejsem typ, že třeba kdyby v televizi dávali český film, tak se na něj musím dívat. Většinou kvůli tomu, že se mi i líbí chování někoho jiného, různé věci z jiných států. Takže nemůžu říct, že jsem patriot, protože preferuji z každého úseku něco jiného.

T: A teda, když jsi mi na tohle tak odpověděla, kam se řadíš? Mezi vlastence se neřadíš, tak kam...

R: Tohle nevím. Samozřejmě se cítím být Češka, to je pochopitelný, ale nejsem taková, že bych to přímo propagovala, nedokážu to definovat.

T: A jak se projevuje tvoje cítění se být součástí českého národa? Jak se projevuje tvoje osobnost ve smyslu národa?

R: Vůbec nevím, co na to říct, jak tu otázku pojmout.

T: Jak se projevuje tvoje osobnost v tom národě?

R: Vůbec mě nenapadá, co na to říct.

T: Tak přejdeme k jiné otázce. Jako vysokoškolský student, jaké myslíš, že máš postavení ve společnosti?

R: Jak to pojmout...

T: Tak myslíš si, že máš nějaké postavení ve společnosti momentálně, kdy jsi student?

R: Tak jako každý má nějaké postavení ve společnosti.

T: No ale jaké ty? Řekla jsi, že máš postavení, ale jaké ... Jsi dole, nahoře...?

R: Tak asi někde ve středu, dokud nezačnu někde pracovat, tak jsem asi někde ve středu.

T: A myslíš, že se to zlepší?

R: No doufám v to, ale to nikdo neví.

T: A je tvoje jednání, chování či myšlení dané vlastním přesvědčením, nebo rodinou a jejich výchovou?

R: No asi vším, od všeho něco. Začíná to rodinou, pak si člověk vytváří svůj vlastní pohled, názor na všechno.

T: A jako teď, když nějak jednáš, tak se tak chováš z vlastního přesvědčení, nebo tě ovlivňuje rodina?

R: Tak spíš z vlastního přesvědčení, ale určitě mě ovlivňuje rodina. Obojí prostě. Na základě něčeho, co řekne moje rodina, si utvořím názor a pohled. Ale samozřejmě, že mě ta rodina může ovlivňovat pořád ještě.

T: Teď se zeptám na politické otázky. Chodíš pravidelně volit?

R: Ano.

T: A proč?

R: Protože chci ovlivnit výsledky voleb, aby vyhrál ten kandidát, koho tam chci mít. A myslím si, že je to občanská povinnost, když máme tu možnost, tak by měl chodit každý, takže kdyby ta možnost nebyla, tak by si stěžovali, že nemůžou chodit volit.

T: Zajímáš se o českou politiku?

R: Zajímám se o českou politiku, ale nejsem v tom nějak zběhlá.

T: A o světovou politiku?

R: Taky trochu.

T: A do jaké míry?

R: Tak jako, né že bych to podrobně sledovala, to ne, vždy když je něco na tom internetu, tak v tomhle smyslu. Nebo když se tařka se strejdou o tom baví, tak jsem u toho, protože mě to zajímá a chci se zapojovat, takže tak nějak průměrně. Není to tak, že bych si něco vyhledávala a tak, ale zapojuji se.

T: A zapojuješ se aktivně do politiky, nebo dění v ČR?

R: Jedině tēma volbama, tím volením, jinak ne.

T: A souhlasíš s politickými orgány s jejich rozhodnutími, zákony a podobně s celkově s českou legislativou?

R: No moc ne.

T: A proč ne?

R: Neuvedu ti konkrétní příklad, ale přijde mi, že spousta věcí je nedomyšlená, všude se dají dělat nějaké okliky a myslím si, že to není úplně dobré.

T: A co si myslíš, že je největší problém v České republice?

R: Nevím, jak to mám pojmout, to je široký...

T: Tak řekni, co tě napadne, může to být více věcí...

R: Tak s povahou a náturou českou s tím nikdo nic neudělá, takže nás vždy budou uzurpovat ostatní státy, vždy budeme ovlivnitelný, s tím nic nikdo neudělá. A pak s tou politikou, ta je špatná, i když to není jen u nás. Ale zase nějaké velké problémy nevidím, že by tady byly.

T: A řešíš politické otázky třeba s kamarády?

R: S kamarády asi tolik ne, ne. Spíš s rodinou. Většinou jen, když se něco stane a někde se něco napiše, tak to trošku jo, řekneme si to, ale jinak ne.

T: A když jsi nespokojená s něčím, řešíš to aktivně nebo to neřešíš?

R: Aktivně, jako že bych šla demonstrovat? To ne. Třeba je to dané tím, že tam kde bydlím, tak by to nepomohlo. Kdybych bydlela třeba v Praze a byla by demonstrace, tak bych se možná zúčastnila, to nevylučuju, ale zatím jsem to ještě nikdy neudělala.

T: Teď se tě konkrétně zeptám na Erasmus. Do jaké země si vyjela za studijním pobytem a jak dlouho jsi tam byla?

R: Vyjela jsem do Itálie, do severní Itálie a žila jsem tam v menším městě. Byla jsem tam od ledna, do konce června. A před tím jsem byla na jazykovém kurzu v Perugii asi na tři týdny.

T: Jak se ti líbilo vybrané místo? Třeba co si tam nejradši dělala?

R: No když jsem tam byla s lidma a podnikali jsme něco, tak to se mi líbilo, ale kdybych tam byla sama, tak by se mi tam nelíbilo, protože to město je takové klidné, přirovnala bych ho k Hradci Králové a bez těch lidí co tam byli, bych to asi nezvládla.

T: A co jsi tam nejčastěji dělala?

R: Snažila jsme se cestovat, do školy jsem nemusela chodit pravidelně, chodila jsem jen na konzultace, takže jsem to měla takový volný. Těžko říct.

T: A co se ti nejvíc líbilo v tom místě, kde jsi byla? Okoukala jsi třeba nějaké zvyky, nebo typické aktivity co dělali, nějaký italský stereotyp?

R: Co jsem okoukala byly pozdní příchody, které tam jsou v pořádku a to moje pozdní příchody ještě nebyly tak pozdní.

T: To znamená o kolik pozdě?

R: Tak půl hodiny někdy i víc. A takové to, že po obědě je siesta, nic se nedělá, obchody jsou zavřené, nakoupit si nemůžeš.

T: A nějaké kultura třeba, jak tam žili?

R: Italové jsou hodně společenší, je tam zvykem, že se chodí ven třeba v osm hodin večer. Lidé tam chodí s kočárkama a děti tak večer pobíhají po ulici, což u nás není. Jsou otevřené všechny bary, mají to tam jinak. Čas jim tam utíká jinak. Jsou věřící hodně, takže na každém kroku je kostel, mše tam jsou častěji než u nás...

T: A jak to tam celkově hodnotíš? Kulturu, zvyk...

R: Hodnotím to určitě pozitivně, protože si myslím, že ti lidi nejsou tolik ve stresu. Dokážou si užívat život, vědí že život je krátký, tak si ho snaží užívat a nestresovat se.

T: Takže jsi tam jela něco poznat a nejen studovat?

R: No určitě. Jela jsem tam poznat tu kulturu, poznat, jak to tam chodí, protože Itálii mám strašně ráda a dokázala bych si představit, že bych se tam někdy přestěhovala. Takže jsem tam nejela vyloženě za studiem, ale abych si vyzkoušela vyloženě to, žít v tom prostředí, mezi těma lidma a v jejich kultuře. A vyloženě jsem chtěla zjistit, jakou úroveň tam mají ve školství, jak to berou vážně.

T: A změnila jsi tam nějak svoje uvažování o životě v ČR? Třeba, že jsi tam hodně porovnávala...

R: Porovnávala... Snažila jsem si tam hodně říkat, aha, tak tady je to takhle u nás je to jinak. Takže jako, některé věci mi asi sedí víc tam, ale některé tady, protože jsem na ně zvyklá, na větší pořádek a všechno přesně. Takže ze začátku jsem si říkala, že u nás je to lepší, takový řád máme, ale na druhou stranu, když jsme se tam vrátila, tak vím, že tady je to všechno hektický a člověk nemá na nic čas...

T: Uvědomovala sis tam, že jsi Čech? Nebo cítila ses tam tak?

R: To je strašně těžká otázka. No uvěřovala, jsem jiná než ostatní, v myšlení a celkově.

T: A přemýšlela jsi tam o své národní identitě, jako že jsi třeba jiná?

R: Tak přemýšlela, prolétlo mi to hlavou. Ale nevím, jak jsem jiná. Asi tím, že jsem nemluvila Italsky, tak si to člověk hodně uvědomí, když nemluví přímo tou řečí pořád. Něco jsem prohodila italsky, ale po většinu času anglicky, takže tím, jsem si to pořád uvěřovala. Kdybych byla někde, kde bych mluvila stejnou řečí, tak by to bylo jiný... Asi bych nepocítila žádný rozdíl, tak je fakt, že v té řeči to bylo znát nejvíc. Protože vlastně za tu dobu, co tam člověk je se adaptuje, zažije se do toho. **Takže spíše rozdíl přes ten jazyk.**

T: Ctíš více Českou republiku nebo cizinu?

R: No... Je fakt, že když jsem tam jela, tak jsem nechtěla Českou republiku, spíše jsem nadávala, co se týče politiky, mentality, že Češi jsou takový víc uzavření, zamračený, to je takový stereotyp, který platí. To jsem hodně nadávala, že nic nemáme dobře, i kdybychom mohli. Že ta naše historii, i třeba ve sportu, že bychom mohli být dobří, ale nejsme, jsme takový, že se podrobujeme většinám. Takže na tohle jsem hodně nadávala, že v České republice nechci být. Teďka jsem si ale asi uvědomila i naše klady, že také třeba v tom sportu máme spoustu možností, na co být hrdí, takže jsem to začala cítit trošku jinak, v žádném státu to není ideální. Ti Italové nadávají také na spoustu svých věcí, takže nemůžu odpovědět, jestli ctít to nebo to, co se nedá. Ale беру to teď jinak, a asi je to dobře, ale ne, že bych vše zase viděla jen skvěle.

T: Takže i po té zkušenosti tady také vidíš nějaké problémy?

R: Určitě.

T: A třeba nějaké konkrétní?

R: Konkrétně politika. To tady vidím, jako hodně špatný. Z toho je mi někdy až úplně smutno. Jinak je to strašně o tom, i jestli je ten člověk spokojený nebo nespokojený. Když je člověk spokojený a šťastnej, tak bere vše co a jak je, ale záleží na tom, jak se člověk cítí.

T: Jaký studuješ obor? A proč si se pro něj rozhodla?

R: Sociologie, protože mi tento obor přijde zajímavý, a také proto, že při rozhodování kam na VŠ mi vyšla vylučovací metodou.

T: V jaké oblasti si představuješ kariéru?

R: Zatím nevím, sny jsou pěkné, ale většinou nereálné a pak přichází zklamání. Uvidím, co se mi naskytne, v oboru který studuji, by mi nevadilo zůstat, pokud bych našla dobré uplatnění.

T: Kde bydlíš? Ve městě či na vesnici?

R: Bydlím ve městě, cca počet obyvatel je čtyři a půl tisíce obyvatel.

T: Jakou máš jazykovou vybavenost? Kolik umíš cizích jazyků a jaké? Učíš se je ráda?

R: Umím angličtinu, kterou se nerada učím, protože se ji učím velmi dlouho a mám pocit, že dokud nevyjedu za hranice do anglicky mluvících zemí, úroveň o moc lepší nebude. Potom naprosté základy němčiny a italštiny. Italštinu bych se ráda učila, bohužel se na mnoha školách nevyučuje.

T: Jaké je nejvyšší vzdělání rodičů? Jako mají národnost? A kolik máš sourozenců?

R: Otec středoškolské vzdělání s maturitou, studoval na gymnáziu a matka odborné vzdělání s výučním listem obor kuchař číšník. Oba jsou Češi a mám mladší sestru.

T: Máš nějaké příbuzné v zahraničí?

R: Nemám.

T: Jak bys řekla, že sama sebe vymezuješ v místě? Cítíš se jako například Pražák, Moravák, nebo nějak jinak?

R: Cítím se jako Moravačka, která má blízko k Čechám. Studuji totiž v Čechách a místo kde žiji, není typická Morava.

KÓDY

HRDOST

PODKÓDY

- **společenské oblasti** (hokej, věda)

- **významné osobnosti** (Wichterle, Jágr)

- **jazyk** (typický atribut Češství)

- **kultura** (památky, měna, mentalita)

NEGATIVA (politika, menšiny, Romové, drahé české výrobky)

POUTO K ČR (zvyky, tradice, svátky, výrobky)

VZTAH K ZAHRANIČÍ

- **osobní** (cestování, poznání nových míst, seznámení s cizinci a kladný postoj k nim)

- **české společnosti** (ČR sama pro sebe, negativní přístup k EU, Ukrajina, islám)

POSTAVENÍ (střední postavení, vlastní přesvědčení)

VLASTENECTVÍ (pocit domova, vědomí Češství, láska k vlasti)

POLITICKÁ ANGAŽOVANOST (volební účast, negativní postoj k politice, nedůvěra)